

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE**

17 octobre 2023

**PROPOSITION DE LOI****modifiant le Code judiciaire en vue de  
renforcer le droit de la procédure disciplinaire  
applicable au sein de l'ordre judiciaire**

(déposée par M. Koen Geens)

**BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

17 oktober 2023

**WETSVOORSTEL****tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek  
teneinde het tuchtprocesrecht van  
de rechterlijke orde te versterken**

(ingediend door de heer Koen Geens)

**RÉSUMÉ**

*Cette proposition de loi vise à renforcer le droit de la procédure disciplinaire applicable au sein de l'ordre judiciaire en modifiant notamment certains aspects de la procédure disciplinaire et de l'organisation du tribunal disciplinaire. Ainsi, la composition du tribunal disciplinaire, qui est et restera une institution non permanente, est modifiée, l'objectif étant de miser davantage sur l'indépendance des juges du siège. Cette proposition de loi prolonge également le délai de saisine et instaure la possibilité d'une saisine directe.*

*Un parquet disciplinaire fédéral permanent est en outre créé. Ce parquet aura, parallèlement aux compétences accordées aux chefs de corps, la possibilité d'ouvrir des enquêtes disciplinaires ou d'en demander l'ouverture et de saisir le tribunal disciplinaire. La création d'un parquet disciplinaire contribuera à renforcer l'uniformité, la continuité, la sécurité juridique et la responsabilisation.*

**SAMENVATTING**

*Dit wetsvoorstel strekt ertoe het tuchtprocesrecht van de rechterlijke orde te versterken door onder meer een aantal aspecten van de tuchtprocedure en de organisatie van de tuchtrechtbank te wijzigen. Zo wordt de samenstelling van de tuchtrechtbank, die een niet-permanente instelling is en blijft, gewijzigd om meer in te zetten op de onafhankelijkheid van de rechters van de zetel. Ook wordt de termijn voor het aanhangig maken van een zaak verlengd en wordt de mogelijkheid van een rechtstreekse aanhangigmaking geïntroduceerd.*

*Daarnaast wordt er een permanent federaal parket voor tuchtzaken opgericht. Dit parket zal, naast de korpschefs, de mogelijkheid hebben een tuchtonderzoek in te stellen of te laten instellen en een zaak aanhangig te maken bij de tuchtrechtbank. Het creëren van een parket voor tuchtzaken draagt bij tot meer uniformiteit, continuïteit, rechtszekerheid en responsabilisering.*

|             |                                                                           |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------|
| N-VA        | : Nieuw-Vlaamse Alliantie                                                 |
| Ecolo-Groen | : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen |
| PS          | : Parti Socialiste                                                        |
| VB          | : Vlaams Belang                                                           |
| MR          | : Mouvement Réformateur                                                   |
| cd&v        | : Christen-Democratisch en Vlaams                                         |
| PVDA-PTB    | : Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique          |
| Open Vld    | : Open Vlaamse liberalen en democraten                                    |
| Vooruit     | : Vooruit                                                                 |
| Les Engagés | : Les Engagés                                                             |
| DéFI        | : Démocrate Fédéraliste Indépendant                                       |
| INDEP-ONAFH | : Indépendant - Onafhankelijk                                             |

| Abréviations dans la numérotation des publications: |                                                                                                                                                       | Afkorting bij de nummering van de publicaties: |                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| DOC 55 0000/000                                     | Document de la 55 <sup>e</sup> législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi                                                                | DOC 55 0000/000                                | Parlementair document van de 55 <sup>e</sup> zittingsperiode + basisnummer en volgnummer                                                   |
| QRVA                                                | Questions et Réponses écrites                                                                                                                         | QRVA                                           | Schriftelijke Vragen en Antwoorden                                                                                                         |
| CRIV                                                | Version provisoire du Compte Rendu Intégral                                                                                                           | CRIV                                           | Voorlopige versie van het Integraal Verslag                                                                                                |
| CRABV                                               | Compte Rendu Analytique                                                                                                                               | CRABV                                          | Beknopt Verslag                                                                                                                            |
| CRIV                                                | Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) | CRIV                                           | Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) |
| PLEN                                                | Séance plénière                                                                                                                                       | PLEN                                           | Plenum                                                                                                                                     |
| COM                                                 | Réunion de commission                                                                                                                                 | COM                                            | Commissievergadering                                                                                                                       |
| MOT                                                 | Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)                                                                                       | MOT                                            | Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurig papier)                                                                              |

## DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Au cours des auditions de la commission de la Justice de la Chambre qui se sont tenues les 4 et 5 juillet 2023 suite à la mise à jour de la lettre ouverte du 5 février 2020 rédigée par la famille de Julie Van Espen (voir <https://www.lachambre.be/media/index.html?language=fr&sid=55U4101> - <https://www.lachambre.be/media/index.html?language=fr&sid=55U4103>), il a été question de certains problèmes qui entravent le fonctionnement effectif – curatif-répressif et, par conséquent, préventif – du droit de la procédure disciplinaire applicable au sein de l'ordre judiciaire ou qui, du moins, affectent gravement la confiance dans l'ordre judiciaire. Comme le dit un adage bien connu, la justice ne doit pas seulement être rendue, elle doit aussi être perçue comme telle.

Tout d'abord, les juridictions disciplinaires qui, conformément au principe du "jugement par les pairs", sont composées exclusivement de membres de l'ordre judiciaire, ne donnent pas l'impression d'être suffisamment indépendantes, en l'absence de participation décisive de juges disciplinaires extérieurs. C'est d'ailleurs en partie pour cette raison que ces juridictions semblent sanctionner plus facilement les fautes commises en dehors de l'exercice de la fonction que celles qui l'ont été dans l'exercice de la fonction. Dans le même ordre d'idées, le manque de publicité des audiences des juridictions disciplinaires, qui doivent siéger à huis clos sur simple demande de la partie intéressée, est pointé du doigt. Ensuite, il est impossible pour une personne qui se sentirait lésée, même si elle peut bel et bien porter plainte, d'obtenir satisfaction si le chef de corps de l'intéressé ou le ministère public, qui sont maîtres de l'accès aux tribunaux disciplinaires, ne donnent pas suite à sa plainte.

De plus, le pouvoir discrétionnaire dont disposent les chefs de corps d'ouvrir ou non une enquête, d'infliger ou non une sanction légère ou de saisir ou non le tribunal disciplinaire, ainsi que le caractère "diffus" du ministère public, qui ne peut qu'assurer un suivi dispersé et non systématique des affaires disciplinaires, entraînent inévitablement un manque total de cohérence, ce qui crée une impression d'arbitraire, d'insécurité juridique et d'inefficacité et nuit à la confiance dans le régime disciplinaire. Enfin, le délai de six mois dans lequel une affaire doit être portée devant la juridiction disciplinaire est inutilement court, alors que le traitement de ces affaires dure assez longtemps, notamment en raison du double degré de juridiction.

## TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Bij de hoorzittingen die naar aanleiding van de *update* van de open brief van 5 februari 2020 van de familie van Julie Van Espen op 4 en 5 juli 2023 werden georganiseerd in de Kamercommissie voor Justitie (zie <https://www.lachambre.be/media/index.html?language=fr&sid=55U4101> - <https://www.lachambre.be/media/index.html?language=fr&sid=55U4103>), zijn een aantal pijnpunten te berde gebracht die de performante – curatief-repressieve, en dienvolgens ook preventieve – werking van het tuchtprocesrecht van de rechterlijke orde belemmeren of ten minste het vertrouwen in de rechterlijke orde ernstig aantasten. *Justice must not only be done, it must also be seen to be done*, luidt een bekend adagium.

In de eerste plaats geven de tuchtrechtcolleges, die overeenkomstig het beginsel "judgment by the peers" uitsluitend uit leden van de rechterlijke orde bestaan, niet de indruk voldoende onafhankelijk te zijn, bij gebrek aan een beslissende participatie van externe tuchtrechters. Mede als gevolg daarvan lijken die colleges overigens gemakkelijker tekortkomingen buiten dan tekortkomingen binnen de uitoefening van het ambt te bestraffen. In datzelfde licht wordt met de vinger gewezen naar het gebrek aan openbaarheid van de terechtzittingen van de tuchtrechtcolleges, die een zaak met gesloten deuren moeten behandelen op louter verzoek van de betrokken partij. Vervolgens is het voor een eventuele benadeelde, die weliswaar klacht kan indienen, onmogelijk genoegdoening te bekomen indien hij geen gehoor vindt bij de korpschef van de betrokkene of bij het openbaar ministerie, die meester zijn van de toegang tot de tuchtrechtbanken.

Vervolgens heeft de discretionaire bevoegdheid van de korpschefs om al dan niet een onderzoek in te stellen, al dan niet een lichte sanctie op te leggen of de zaak al dan niet aanhangig te maken bij de tuchtrechtbank, evenals het "diffuse" karakter van het openbaar ministerie dat de tucht noodzakelijkerwijs in verspreide slagorde en niet systematisch opvolgt, onvermijdelijk een volslagen gebrek aan samenhang tot gevolg, wat de indruk wekt van willekeur, rechtsonzekerheid en inefficiëntie en nefast is voor het vertrouwen in het tuchtrechtelijke stelsel. Ten slotte is de termijn van zes maanden waarbinnen een zaak aanhangig gemaakt moet worden bij de tuchtrechtbank enerzijds nodeloos kort, terwijl de zaken anderzijds nogal lang aanslepen, mede omwille van de dubbele aanleg.

Pour ces raisons, la présente proposition de loi vise non pas à faire table rase du passé mais à renforcer le droit de la procédure disciplinaire applicable au sein de l'ordre judiciaire selon les lignes de force présentées ci-dessous.

Dans un souci d'uniformité, de continuité, de sécurité juridique et de responsabilisation, nous proposons de créer un parquet disciplinaire fédéral permanent. Ce parquet se composera d'un procureur disciplinaire et de deux substituts du procureur disciplinaire. Ils seront nommés par le Roi respectivement en tant que chef de corps et mandataires spécifiques sur recommandation du Conseil supérieur de la Justice. Ils seront assistés, si nécessaire, par des juristes de parquet.

Outre les possibilités dont disposent actuellement les différents chefs de corps et qui ne sont pas affectées par la présente proposition de loi, le parquet disciplinaire pourra, d'une part, tant d'office que sur la base d'une plainte d'un particulier introduite directement ou transmise par le Conseil supérieur de la Justice, demander l'ouverture d'une enquête disciplinaire et saisir le tribunal disciplinaire. D'autre part, le parquet disciplinaire reprendra l'affaire des mains des chefs de corps lorsque ceux-ci souhaitent saisir le tribunal disciplinaire en vue d'une action disciplinaire, ce qui permettra d'uniformiser la politique en matière de réquisitions. Le parquet pourra également introduire devant le tribunal disciplinaire un recours contre les décisions de chefs de corps de ne pas infliger de sanction ou de n'infliger qu'une sanction légère.

Si, après une plainte, le parquet disciplinaire décide de classer l'affaire sans suite, cette décision sera spécialement motivée et communiquée au plaignant. Le cas échéant, le plaignant pourra saisir directement le tribunal disciplinaire moyennant l'intervention d'un avocat à la Cour de cassation (comme c'est requis pour la voie de recours extraordinaire qu'est la "prise à partie").

Nous prévoyons par ailleurs un renforcement significatif de l'indépendance tant subjective qu'objective (liée respectivement à la subjectivité du juge dans l'affaire soumise à son appréciation et aux garanties objectives visant à exclure tout doute légitime) des tribunaux disciplinaires (toujours non permanents), qui statueront désormais à nouveau en unique ressort et au plus haut niveau, comme dans le cas du "privilège de juridiction". Cette modification devrait du reste permettre d'améliorer le déploiement, jusqu'à présent assez morcelé, des juges disciplinaires et des assesseurs.

Dans chaque affaire, les tribunaux disciplinaires de langue française et de langue néerlandaise siégeront

Om die redenen beoogt dit wetsvoorstel geen *tabula rasa* – wel integendeel –, maar een versterking van het tuchtprocesrecht van de rechterlijke orde, met de hieronder vermelde krachtlijnen.

Met het oog op uniformiteit, continuïteit, rechtszekerheid en responsabilisering, wordt een permanent federaal parket voor tuchtzaken opgericht. Het parket bestaat uit een procureur en twee substituut-procureurs in tuchtzaken. Zij worden als korpschef resp. bijzondere mandaathouders aangewezen door de Koning op voordracht van de Hoge Raad voor de Justitie. Voor zover als nodig worden zij bijgestaan door parketjuristen.

Naast de mogelijkheden waarover de respectieve korpschefs vooralsnog beschikken en waaraan in het wetsvoorstel niet wordt geraakt, kan het parket voor tuchtzaken enerzijds, zowel ambtshalve als op klacht van een particulier, rechtstreeks ingediend of na overzending door de Hoge Raad voor de Justitie, een tuchtonderzoek laten instellen en de zaak aanhangig maken bij de tuchtrechtbank. Anderzijds neemt het parket voor tuchtzaken de zaak over van de korpschefs wanneer zij een zaak bij de tuchtrechtbank aanhangig willen maken met het oog op de disciplinaire vordering, wat het mogelijk maakt om het vorderingsbeleid te stroomlijnen. Het parket kan bij de tuchtrechtbank ook opkomen tegen de beslissingen van de korpschefs om géén of slechts een lichte sanctie op te leggen.

Als het parket voor tuchtzaken na klacht alsnog seponereert, wordt dat met bijzondere redenen omkleed en meegedeeld aan de klager. In voorkomend geval kan de klager zich rechtstreeks wenden tot de tuchtrechtbank, zij het door tussenkomst van een advocaat bij het Hof van Cassatie (zoals vereist voor het buitengewoon rechtsmiddel "verhaal op de rechter").

Vervolgens wordt voorzien in een aanzienlijke versterking van zowel de subjectieve als de objectieve onafhankelijkheid (die respectievelijk betrekking hebben op de subjectieve ingesteldheid van de rechter in de zaak die hem ter beoordeling is voorgelegd en de objectieve waarborgen om elke gewettigde twijfel uit te sluiten) van de (nog steeds niet-permanente) tuchtrechtbanken, die voortaan opnieuw in enige aanleg uitspraak zullen doen en op het hoogste niveau, zoals bij "voorrecht van rechtsmacht". Die wijziging moet overigens ook tegemoet komen aan de tot nu toe nogal versnipperde inzet van tuchtrechters en assessoren.

In elke zaak zullen de Nederlandstalige en Franstalige tuchtrechtbanken zitting hebben onder voorzitterschap

sous la présidence d'un "conseiller au tribunal disciplinaire" (interne), à savoir un magistrat professionnel émérite, accompagné de deux "conseillers disciplinaires" (externes) (juges non professionnels). Ce siège collégial sera composé au cas par cas par le président de l'assemblée générale du tribunal disciplinaire concerné en puisant dans les contingents respectifs, selon des tours de rôle contraignants et objectifs. Le nombre de conseillers au tribunal disciplinaire sera fixé par le Roi en fonction des besoins du service et sera un multiple de six pour chacun des deux tribunaux disciplinaires (de langue française et de langue néerlandaise). Cela permettra aux assemblées générales des cours d'appel et des cours du travail et aux assemblées de corps des parquets généraux (Bruxelles (francophone), Liège et Mons ou Bruxelles (néerlandophone), Gand et Anvers, respectivement) de désigner chacune un sixième du nombre de conseillers au tribunal disciplinaire, plus précisément parmi des magistrats retraités des cours et des parquets généraux concernés. Quant aux conseillers disciplinaires, qui seront deux fois plus nombreux que les conseillers au tribunal disciplinaire, ils seront désignés par la Chambre des représentants, choisis pour moitié dans le groupe des professeurs juristes (émérites) proposés par les universités et pour l'autre moitié parmi d'anciens bâtonniers proposés respectivement par l'Ordre des Barreaux francophones et germanophone et l'Orde van Vlaamse Balies.

*Last but not least*, en ce qui concerne la procédure devant les tribunaux disciplinaires, le délai de saisine est porté à un an, auquel s'ajoute un mois en cas de "saisine directe". Nous proposons également de supprimer le dernier vestige de ce que l'on appelle le "pouvoir discrétionnaire en matière disciplinaire", c'est-à-dire le système du "huis clos de plein droit" sur simple demande de l'intéressé. Conformément à l'article 6.1 de la Convention européenne des droits de l'homme (CEDH), la règle de droit commun en matière de publicité des audiences est suffisante.

## COMMENTAIRE DES ARTICLES

### Article 1<sup>er</sup>

Conformément à l'article 83 de la Constitution, l'article 1<sup>er</sup> précise que la présente proposition de loi règle des matières visées à l'article 74 de la Constitution.

van een (interne) "raadsheer in de tuchtrechtbank", d.i. een emeritus-professioneel magistraat, en met twee (externe) "raadsheren in tuchtzaken" (lekenrechters). Deze collegiale zetel wordt zaak per zaak samengesteld door de voorzitter van de algemene vergadering van de betrokken tuchtrechtbank uit de respectieve contingenten, overeenkomstig bindende, objectieve beurtrollen. Het aantal raadsheren in de tuchtrechtbank wordt bepaald door de Koning op grond van de behoeften van de dienst en bedraagt voor elk van de beide tuchtrechtbanken (Nederlandstalige en Franstalige rechtbank) een veelvoud van zes. Dat maakt het mogelijk dat de algemene vergaderingen van de respectieve hoven van beroep en arbeidshoven en de korpsvergaderingen van de parketten-generaal (Brussel Nederlandstalig, Gent en Antwerpen, resp. Brussel Franstalig, Luik en Bergen) elk één zesde van het aantal raadsheren in de tuchtrechtbank aanwijzen, meer bepaald uit in rust gestelde magistraten van de betrokken hoven en parketten-generaal. Van hun kant worden de raadsheren in tuchtzaken, wier aantal het dubbel bedraagt van het aantal raadsheren in de tuchtrechtbank, door de Kamer van volksvertegenwoordigers benoemd, voor de helft uit de groep van (emeritus-) hoogleraren-juristen op voordracht van de universiteiten, en voor de helft uit gewezen stafhouders op voordracht van de Orde van Vlaamse Balies resp. de Ordre des Barreaux francophones et germanophone.

*Last but not least*, wat betreft de procedure voor de tuchtrechtbanken, wordt de termijn voor het aanhangig maken van de zaak verlengd tot één jaar, waaraan een maand wordt toegevoegd in geval van "rechtstreekse aanhangigmaking". Tevens wordt het laatste overblijfsel opgeruimd van de zogenaamde "discretie in tuchtzaken", d.i. het systeem van de "gesloten deuren van rechtswege" op eenvoudig verzoek van de betrokkene. Overeenkomstig artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) volstaat de gemeenrechtelijke regeling inzake de openbaarheid van de terechtzittingen.

## TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

### Artikel 1

Overeenkomstig artikel 83 van de Grondwet bepaalt artikel 1 dat dit wetsvoorstel aangelegenheden regelt bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

## Art. 2

Cet article rétablit un seul degré de juridiction disciplinaire, si bien que les tribunaux disciplinaires d'appel actuels seront supprimés.

Les tribunaux disciplinaires, qui statueront désormais en unique ressort, seront composés en premier lieu de présidents-conseillers au tribunal disciplinaire qui proviennent des cours d'appel, des cours du travail et des parquets généraux, ce qui est comparable à l' "augmentation de niveau" qui va de pair avec l'unique ressort en matière pénale en cas d'application du "privilège de juridiction" (art. 479 et suivants du Code d'instruction criminelle). Selon la Cour constitutionnelle la "procédure particulière qu'implique le "privilège de juridiction" a été instaurée en vue de garantir, à l'égard de ces personnes, une administration de la justice impartiale et sereine. Les règles spécifiques d'instruction, de poursuite et de jugement tendent à éviter, d'une part, que des poursuites téméraires, injustifiées ou vexatoires soient intentées contre les personnes concernées et, d'autre part, que ces mêmes personnes soient traitées avec trop de sévérité ou trop de clémence." (voir notamment l'arrêt n° 9/2018, considérant B.4.1.). Cette même préoccupation est également pertinente en l'espèce, notamment au regard du renforcement du droit de la procédure disciplinaire. On empêche par ailleurs de cette manière que le déploiement de juges disciplinaires soit morcelé.

## Art. 3

Cet article apporte une modification qui donne principalement forme à (une amorce de) la création d'un parquet disciplinaire fédéral.

L'ordre judiciaire ne s'emploie pas à l'heure actuelle à traiter les affaires disciplinaires de manière très cohérente, car les nombreux chefs de corps et parquets mènent la politique "en ordre dispersé" en appliquant le chacun pour soi. Les chefs de corps conservent en principe leur compétence, mais un parquet disciplinaire fédéral unique est créé, parquet qui suivra la discipline de manière plus générale et qui constituera également le point de contact unique pour les plaintes formulées par des particuliers ou transmises par le Conseil supérieur de la Justice. Le parquet disciplinaire se chargera de l'action disciplinaire dans les affaires dont le tribunal disciplinaire sera saisi (contrairement à la situation actuelle dans laquelle il n'y a qu'un avis du ministère public). Cette réforme doit contribuer à l'uniformité, à la transparence et à la sécurité juridique et permettre de lutter contre l'impression d'arbitraire dans la politique de poursuite.

## Art. 2

De tuchtrechtspraak wordt opnieuw in één aanleg georganiseerd, zodat de huidige tuchtrechtbanken in hoger beroep worden opgeheven.

De tuchtrechtbanken die voortaan in enige aanleg uitspraak zullen doen, bestaan in de eerste plaats uit voorzitters-raadsheren in de tuchtrechtbank afkomstig uit de hoven van beroep, de arbeidshoven en de parketten-generaal, wat vergelijkbaar is met de "niveauverhoging" die gepaard gaat met de enige aanleg in strafzaken in geval van toepassing van het zogenaamde "voorrecht van rechtsmacht" (art. 479 e.v. van het Wetboek van Strafvordering). Volgens het Grondwettelijk Hof is de "bijzondere rechtspleging die het zogenaamde "voorrecht van rechtsmacht" inhoudt, [...] ingesteld met het oog op het verzekeren van een onpartijdige en serene rechtsbedeling ten aanzien van die personen. De bijzondere regels op het gebied van onderzoek, vervolging en berechting beogen te vermijden dat, enerzijds, roekeloze, onverantwoorde of tergende vervolgingen jegens de betrokken personen op gang zouden worden gebracht en, anderzijds, diezelfde personen hetzij te streng, hetzij met te veel toegevendheid zouden worden behandeld." (onder meer arrest nr. 9/2018, overweging B.4.1.). Diezelfde bezorgdheid is ook hier op haar plaats, mede gezien de versterking van het tuchtprocesrecht. Tevens wordt op die wijze de versnippering van de inzet van tuchtrechters vermeden.

## Art. 3

Deze wijziging geeft in de eerste plaats (een begin van) gestalte aan de oprichting van een federaal parket voor tuchtzaken.

Tuchtzaken worden op dit ogenblik binnen de rechterlijke orde zonder veel samenhang benaastigd, want het beleid wordt "in verspreide slagorde" gevoerd door de talrijke korpschefs en parketten, ieder voor zich. De korpschefs behouden in beginsel hun bevoegdheid, maar daarnaast komt er één federaal parket voor tuchtzaken dat de tucht in meer algemene zin opvolgt en dat tevens het unieke aanspreekpunt wordt voor klachten van particulieren of klachten overgezonden door de Hoge Raad voor de Justitie. In de zaken aanhangig gemaakt voor de tuchtrechtbanken zal het parket voor tuchtzaken uiteindelijk instaan voor de tuchtvordering (in tegenstelling tot de huidige situatie, waar er enkel een advies van het openbaar ministerie is). Deze hervorming moet bijdragen tot uniformiteit, transparantie en rechtszekerheid en de indruk van willekeur in het vervolgingsbeleid tegengaan.

Le parquet disciplinaire est organisé “à l’image” du parquet de la sécurité routière, c’est-à-dire qu’il est composé d’un procureur disciplinaire (un chef de corps) et de deux substituts du procureur disciplinaire (titulaires d’un mandat spécial), éventuellement assistés par des juristes de parquet. Cette composition se traduit principalement par l’insertion de ces mandats dans les listes correspondantes de l’art. 58*bis* du Code judiciaire.

Par ailleurs, les mandats de “juge au tribunal disciplinaire” et de “conseiller au tribunal disciplinaire d’appel” sont remplacés par les mandats de “conseiller au tribunal disciplinaire”, à la suite de l’organisation de la juridiction disciplinaire en un seul degré de juridiction (voir commentaire de l’article 2).

#### Art. 4

Les tribunaux disciplinaires seront désormais intégrés dans l’organigramme ordinaire de l’ordre judiciaire, ce qui en souligne d’ailleurs l’importance. Cela implique que dans la deuxième partie du Code judiciaire, une série de dispositions organiques du titre V “De la discipline” du livre II “Des fonctions judiciaires” seront transférées dans le titre premier “Des cours et tribunaux et de leurs membres” du livre premier “Organes du pouvoir judiciaire”.

#### Art. 5

Voir le commentaire des articles 2 (degré unique de juridiction disciplinaire) et 4 (transfert de dispositions organiques dans le livre premier). Les sièges des tribunaux disciplinaires restent inchangés, à savoir Gand et Namur.

#### Art. 6

Pour le commentaire de cet article, il peut être renvoyé aux développements et au commentaire de l’article 7.

#### Art. 7

Il est renvoyé aux développements. Les tribunaux disciplinaires siègent collégialement, avec un président, conseiller au tribunal disciplinaire, qui est un magistrat émérite du plus haut niveau, et deux “juges non professionnels” externes, appelés conseillers disciplinaires, respectivement un professeur de droit et un ancien bâtonnier (voir ci-dessous également). Les tribunaux disciplinaires ne sont pas permanents et sont dès lors constitués au cas par cas à partir des contingents respectifs.

Het parket voor tuchtzaken wordt georganiseerd “naar het beeld en de gelijkenis” van het parket voor de verkeersveiligheid, dus met een procureur in tuchtzaken (een korpschef) en twee substituut-procureurs in tuchtzaken (houders van een bijzonder mandaat), eventueel ondersteund door parketjuristen. Dit komt in de eerste plaats tot uiting door de opname van die mandaten in de overeenkomstige lijsten van art. 58*bis* van het Ger. W.

Anderzijds worden de mandaten van “rechter in de tuchtrechtbank” en “raadsheer in de tuchtrechtbank in hoger beroep” vervangen door de mandaten van “raadsheer in de tuchtrechtbank”, als gevolg van de organisatie van de tuchtrechtspraak in enige aanleg (zie de toelichting bij artikel 2).

#### Art. 4

De tuchtrechtbanken worden voortaan ondergebracht in het gewone organigram van de rechterlijke orde, wat overigens het belang ervan onderstreept. Dit impliceert in het tweede deel van het Gerechtelijk Wetboek (Ger. W.) een overheveling van een aantal organieke bepalingen uit titel V, “Tucht”, van boek II, “Gerechtelijke ambten”, naar titel I, “Hoven en rechtbanken – Leden”, van boek I, “Organen van de rechterlijke macht”.

#### Art. 5

Zie de toelichting bij de artikelen 2 (enige aanleg in tuchtzaken) en 4 (overheveling van organieke bepalingen naar Boek I). De zetels van de tuchtrechtbanken blijven dezelfde: Gent en Namen.

#### Art. 6

Voor de toelichting bij dit artikel kan worden verwezen naar de algemene toelichting en de toelichting bij artikel 7.

#### Art. 7

Wij verwijzen naar de algemene toelichting. De tuchtrechtbanken zetelen collegiaal, onder voorzitterschap van een raadsheer in de tuchtrechtbank, die een emeritus-magistraat van het hoogste niveau is, en met twee externe “lekenrechters”, raadsheren in tuchtzaken genoemd, waarvan één hoogleraar en één voormalige stafhouder (zie ook verder). De tuchtrechtbanken zijn niet permanent en worden dus zaak per zaak samengesteld uit de respectieve contingents.

Afin d'être en mesure de réagir avec flexibilité aux besoins du service (siéger et – sporadiquement – agir en tant que magistrat instructeur, voir ci-dessous), le Roi sera habilité à définir la taille de ces contingents de conseillers au tribunal disciplinaire. Le “multiple de six” (multiplié par deux en ce qui concerne les conseillers disciplinaires) résulte du fait que pour chaque tribunal disciplinaire, six instances désignent les conseillers au tribunal disciplinaire (voir le commentaire de l'article 14).

L'alinéa 2 du nouvel article 85/1 confirme le rôle central du parquet disciplinaire unique. L'alinéa 3 contient des dispositions actuelles, mais qui ont été transférées (art. 409, § 1<sup>er</sup>, alinéas 4 et 6, du Code judiciaire).

#### Art. 8

Pour le commentaire de cet article, il est également renvoyé au commentaire de l'article 3.

L'organisation du parquet disciplinaire “à l'image” du parquet de la sécurité routière n'empêche pas que des dérogations doivent être prévues lorsqu'elles sont justifiées. Une première particularité est que le parquet n'est pas placé sous l'autorité du ministre de la Justice, mais sous l'autorité conjointe du Collège des cours et tribunaux et du Collège du ministère public, ce qui souligne son indépendance vis-à-vis du pouvoir exécutif. Il va sans dire que cette autorité a la même portée que celle du ministre de la Justice sur le parquet en général, à laquelle il est donc dérogé en l'espèce. Par conséquent, ce parquet constitue, en termes de gestion de l'ordre judiciaire, une “matière de gestion commune” au sens de l'article 185/1 du Code judiciaire.

Le fait de limiter l'action des juristes de parquet à l'audience du tribunal disciplinaire aux non-magistrats et l'élargissement de l'accès au mandat de substitut du procureur disciplinaire à d'autres juges que les juges d'instruction (voir ci-après) constituent d'autres particularités.

#### Art. 9

Cette modification découle de l'intégration du parquet disciplinaire dans la structure du ministère public.

Om soepel te kunnen inspelen op de behoeften van de dienst (zitting houden en – sporadisch – als onderzoeksmagistraat optreden, zie verder), wordt het bepalen van de omvang van die contingenten van raadsheren in de tuchtrechtbank toevertrouwd aan de Koning. Het “veelvoud van zes” (en het dubbel daarvan voor de raadsheren in tuchtzaken) is een gevolg van de omstandigheid dat er voor elke tuchtrechtbank zes instanties zijn die de raadsheren in de tuchtrechtbank aanwijzen (zie de toelichting bij artikel 14).

Het tweede lid van het nieuwe artikel 85/1 bevestigt de centrale rol van het enige parket voor tuchtzaken. Het derde lid bestaat uit actuele, maar overgehevelde bepalingen (art. 409, § 1, vierde en zesde lid van het Ger. W.).

#### Art. 8

Voor de toelichting bij dit artikel wordt ook verwezen naar de toelichting bij artikel 3.

De organisatie van het parket voor tuchtzaken “naar het beeld en de gelijkenis” van het parket voor de verkeersveiligheid belet niet dat in afwijkingen moet worden voorzien wanneer daartoe aanleiding bestaat. Een eerste bijzonderheid is dat het parket niet onder het gezag van de minister van Justitie staat, maar onder het gezamenlijke gezag van het College van de hoven en rechtbanken en het College van het openbaar ministerie, waarmee zijn onafhankelijkheid ten aanzien van de uitvoerende macht wordt benadrukt. Dat gezag heeft uiteraard dezelfde draagwijdte als het gezag van de minister van Justitie over het parket in het algemeen, waarop hier dus uitzondering wordt gemaakt. Dienvolgens is dit parket, op het stuk van het beheer van de rechterlijke orde, een “gemeenschappelijke beheersaangelegenheid” in de zin van artikel 185/1 van het Ger. W.

Andere bijzonderheden zijn de beperking van het optreden van parketjuristen ter terechtzitting van de tuchtrechtbank tot niet-magistraten en de verruiming van de toegang tot het mandaat van substituut-procureur in tuchtzaken tot andere rechters dan onderzoeksrechters (zie hierna).

#### Art. 9

Deze wijziging is een gevolg van de integratie van het parket voor tuchtzaken in de structuur van het openbaar ministerie.

## Art. 10

Ces modifications découlent aussi de l'intégration du parquet disciplinaire dans la structure du ministère public. Cet article précise que les juristes de parquet ne pourront exercer l'action disciplinaire devant le tribunal disciplinaire qu'à l'égard des membres du personnel de l'ordre judiciaire qui n'ont pas la qualité de magistrat.

## Art. 11

Cette modification découle aussi de l'intégration du parquet disciplinaire dans la structure du ministère public. Il en résulte par ailleurs que tout magistrat du siège ou du ministère public pourra être désigné en qualité de procureur disciplinaire.

## Art. 12

Ces modifications découlent aussi de l'intégration du parquet disciplinaire dans la structure du ministère public. Il résulte de l'article 259*quater*, § 1<sup>er</sup>, alinéa 2 (qui n'est pas modifié), que le procureur disciplinaire sera désigné par le Roi pour un mandat de cinq ans immédiatement renouvelable une seule fois.

## Art. 13

Ces modifications découlent aussi de l'intégration du parquet disciplinaire dans la structure du ministère public, comme cela a été fait *mutatis mutandis* pour le parquet de la sécurité routière. Toutefois, par dérogation à ce qui est prévu concernant les substituts du procureur de la sécurité routière, qui sont désignés "parmi les membres du ministère public qui ont exercé pendant au moins cinq ans la fonction de magistrat du ministère public ou de juge d'instruction", l'accès au mandat de substitut du procureur disciplinaire est élargi aux "juges du tribunal de première instance ou aux membres du ministère public qui ont exercé pendant au moins cinq ans la fonction". En effet, en ce qui concerne les juges, rien ne justifie que seuls les anciens juges d'instruction puissent entrer en ligne de compte à cet égard.

## Art. 14

L'article 259*sexies*/1, § 1<sup>er</sup>, qui est remplacé, règle la désignation des conseillers au tribunal disciplinaire. Plus précisément, cette désignation sera effectuée, pour chaque tribunal disciplinaire, par six instances

## Art. 10

Deze wijzigingen zijn eveneens een gevolg van de integratie van het parket voor tuchtzaken in de structuur van het openbaar ministerie. Er wordt gepreciseerd dat parketjuristen de tuchtvordering voor de tuchtrechtbank uitsluitend kunnen uitoefenen ten aanzien van personeelsleden van de rechterlijke orde die geen magistraat zijn.

## Art. 11

Deze wijziging is eveneens een gevolg van de integratie van het parket voor tuchtzaken in de structuur van het openbaar ministerie. Hieruit blijkt overigens dat zowel een zittende magistraat als een parketmagistraat tot procureur in tuchtzaken kan worden aangewezen.

## Art. 12

Deze wijzigingen zijn eveneens een gevolg van de integratie van het parket voor tuchtzaken in de structuur van het openbaar ministerie. Uit (het ongewijzigde) artikel 259*quater*, § 1, tweede lid, vloeit voort dat de procureur in tuchtzaken aangewezen wordt door de Koning voor een mandaat van vijf jaar dat onmiddellijk één keer hernieuwbaar is.

## Art. 13

Deze wijzigingen zijn eveneens een gevolg van de integratie van het parket voor tuchtzaken in de structuur van het openbaar ministerie, *mutatis mutandis* zoals het parket voor de verkeersveiligheid. In afwijking echter van wat geldt voor de substituut-procureurs voor de verkeersveiligheid, die aangewezen worden "uit de leden van het openbaar ministerie die gedurende ten minste vijf jaar het ambt van magistraat van het openbaar ministerie of van onderzoeksrechter hebben uitgeoefend", wordt de toegang tot het mandaat van substituut-procureur in tuchtzaken verruimd tot "de rechters in de rechtbank van eerste aanleg of de leden van het openbaar ministerie die gedurende ten minste vijf jaar het ambt hebben uitgeoefend." Hier is er immers geen reden om, wat de rechters betreft, alléén voormalige onderzoeksrechters in aanmerking te laten komen.

## Art. 14

In het vervangen artikel 259*sexies*/1, § 1 wordt de aanwijzing van de raadsheren in de tuchtrechtbank geregeld, meer bepaald, voor elk van de tuchtrechtbanken, door zes verschillende instanties, op voet van

différentes qui seront sur un pied d'égalité. Pour le tribunal disciplinaire de langue néerlandaise, il s'agira des assemblées générales réunies des cours d'appel et des cours du travail de respectivement Bruxelles (groupe linguistique néerlandais), Gand et Anvers et des assemblées de corps réunies des parquets généraux près les cours d'appel et les cours du travail de respectivement Bruxelles (groupe linguistique néerlandais), Gand et Anvers. Pour le tribunal disciplinaire de langue française, il s'agira des assemblées générales réunies des cours d'appel et des cours du travail de respectivement Bruxelles (groupe linguistique français), Liège et Mons et des assemblées de corps réunies des parquets généraux près les cours d'appel et les cours du travail de respectivement Bruxelles (groupe linguistique français), Liège et Mons. Cela permettra de garantir la démocratie interne, la répartition géographique et l'apport égal du siège et du parquet.

Le fait que seuls des magistrats de la cour d'appel, de la cour du travail ou du parquet général admis à la retraite puissent être désignés vise à répondre aux exigences d'expertise, d'expérience et, surtout, d'indépendance totale face aux magistrats et membres de l'ordre judiciaire qui font l'objet de la procédure. Pour le reste (ancienneté, absence de peine disciplinaire, etc.), les dispositions existantes sont reproduites.

Le paragraphe 2 concerne la nomination des conseillers disciplinaires, qui sont des juges non professionnels qui constitueront d'ailleurs la majorité du siège, avec (une nouvelle fois) pour objectif de renforcer l'indépendance des tribunaux disciplinaires et la confiance dans ces tribunaux. Pour concrétiser cet objectif, il est nécessaire de recourir à des personnes externes, indépendantes et renommées, si bien que le choix se porte inévitablement sur d'anciens bâtonniers et sur des professeurs de droit. L'Ordre des Barreaux francophones et germanophone, l'*Orde van Vlaamse balies* et les universités respectives (qui présenteront des candidats) et la Chambre des représentants (qui procédera à leur nomination finale) devront assumer leurs responsabilités en la matière.

Le paragraphe 3 fixe la durée des fonctions des conseillers. Dès lors que les conseillers au tribunal disciplinaire seront nécessairement d'anciens magistrats de la cour d'appel, de la cour du travail ou du parquet général, qui, sauf exception, auront au moins atteint l'âge de 67 ans, ils seront directement désignés jusqu'à leur septante-cinquième anniversaire, même si cela signifie que la durée de leur désignation sera parfois supérieure ou inférieure à cinq ans. Pour les membres plus jeunes, ce qui peut notamment être le cas des conseillers disciplinaires, un délai renouvelable de cinq ans est prévu.

égalité. Voor de Nederlandstalige tuchtrechtbank zijn dat de verenigde algemene vergaderingen van het hof van beroep en het arbeidshof van Brussel (Nederlandse taalgroep), respectievelijk Gent en Antwerpen, naast de verenigde korpsvergaderingen van de parketten-generaal bij het hof van beroep en het arbeidshof van Brussel (Nederlandse taalgroep), respectievelijk Gent en Antwerpen. Voor de Franstalige tuchtrechtbank gaat het om de verenigde algemene vergaderingen van het hof van beroep en het arbeidshof van Brussel (Franse taalgroep), respectievelijk Luik en Bergen, en de verenigde korpsvergaderingen van de parketten-generaal bij het hof van beroep en het arbeidshof van Brussel (Franse taalgroep), respectievelijk Luik en Bergen. Op die wijze zijn de interne democratie, de territoriale spreiding en de gelijke inbreng van zetel en parket verzekerd.

Dat alleen op rust gestelde magistraten van het hof van beroep, het arbeidshof of het parket-generaal aanwezig kunnen worden, komt tegemoet aan de vereisten van deskundigheid, ervaring en, vooral, volstrekte onafhankelijkheid ten aanzien van de te beoordelen magistraten en leden van de rechterlijke orde. Voor het overige (anciënniteit, afwezigheid van tuchtstraf, ....) worden de bestaande regelingen overgenomen.

Paragraaf 2 heeft betrekking op de benoeming van de raadsheren in tuchtzaken, die lekenrechters zijn en overigens de meerderheid van de zetel uitmaken, met als bedoeling (opnieuw) om de onafhankelijkheid van en het vertrouwen in de tuchtrechtbanken te bevorderen. Daarvoor moet noodzakelijk een beroep worden gedaan op onafhankelijke buitenstaanders van gerenommeerd niveau, zodat de keuze onvermijdelijk valt op gewezen stafhouders en hoogleraren in de rechtswetenschap. Het zijn de (voordragende) Orde van de Vlaamse balies, Orde des Barreaux francophones et germanophone en respectieve universiteiten, en de (uiteindelijk benoemende) Kamer van volksvertegenwoordigers die op dit stuk hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

In paragraaf 3 wordt de ambtsduur van de raadsheren bepaald. Aangezien de raadsheren in de tuchtrechtbank noodzakelijk gewezen magistraten van het hof van beroep, het arbeidshof of het parket-generaal zijn, die behoudens uitzonderingen ten minste 67 jaar oud zijn, worden zij van meet af aan aangewezen tot hun 75<sup>ste</sup> verjaardag, ook al bedraagt de aanwijzingstermijn als gevolg daarvan meer of minder dan vijf jaar. Voor de jongere leden, in het bijzonder de raadsheren in tuchtzaken, wordt een hernieuwbare termijn van vijf jaar vooropgesteld.

Enfin, chaque tribunal disciplinaire sera doté d'une assemblée générale, dont le président sera chargé de veiller à la composition des sièges concrets (§ 4 – voir également les articles 35 et 43) et de publier les tableaux systématiquement coordonnés des conseillers au tribunal disciplinaire et des conseillers disciplinaires (§ 5).

#### Art. 15

Cet article concerne une modification visant à intégrer dans la loi le parquet disciplinaire, les conseillers au tribunal disciplinaire et les conseillers disciplinaires.

#### Art. 16

Cet article apporte une modification visant à inscrire les conseillers disciplinaires dans la loi.

#### Art. 17

Cet article apporte une modification visant à inscrire les conseillers disciplinaires dans la loi.

#### Art. 18

Cet article apporte une modification visant à inscrire les conseillers disciplinaires dans la loi.

#### Art. 19

Cet article complète le Code par suite de la création du parquet disciplinaire.

#### Art. 20

Cet article complète le Code par suite de la nouvelle composition des tribunaux disciplinaires.

#### Art. 21

Cet article vise à apporter une modification découlant de la création du parquet disciplinaire.

Ten slotte wordt voor elke tuchtrechtbank nog voorzien in een algemene vergadering, waarvan de voorzitter instaat voor de samenstelling van de concrete zetels (paragraaf 4 - zie verder in de artikelen 35 en 43) en in de openbaarmaking van de systematisch gecoördineerde tabellen van de raadsheren in de tuchtrechtbank en de raadsheren in tuchtzaken (paragraaf 5).

#### Art. 15

Dit artikel betreft een wijziging met betrekking tot de inschrijving in de wet van het parket voor tuchtzaken, de raadsheren in de tuchtrechtbank en de raadsheren in tuchtzaken.

#### Art. 16

Dit artikel betreft een wijziging met betrekking tot de inschrijving in de wet van de raadsheren in tuchtzaken.

#### Art. 17

Dit artikel betreft een wijziging met betrekking tot de inschrijving in de wet van de raadsheren in tuchtzaken.

#### Art. 18

Dit artikel betreft een wijziging met betrekking tot de inschrijving in de wet van de raadsheren in tuchtzaken.

#### Art. 19

Dit artikel bevat een aanvulling als gevolg van de oprichting van het parket voor tuchtzaken.

#### Art. 20

Dit artikel bevat een aanvulling als gevolg van de nieuwe samenstelling van de tuchtrechtbanken.

#### Art. 21

Dit artikel bevat een wijziging naar aanleiding van de oprichting van het parket voor tuchtzaken.

## Art. 22

Cet article vise à apporter une modification découlant de la création du parquet disciplinaire et vise à inscrire les conseillers disciplinaires dans la loi.

## Art. 23

Cet article vise à apporter une modification découlant de la création du parquet disciplinaire et vise à inscrire les conseillers disciplinaires dans la loi.

## Art. 24

Ces modifications découlent également de l'intégration du parquet disciplinaire dans la structure du ministère public, par analogie, *mutatis mutandis*, avec le parquet de la sécurité routière.

## Art. 25

Cet ajout découle de la participation de juges non professionnels à la jurisprudence en matière disciplinaire. Il est précisé que ces juges ne recevront pas de jetons de présence, ce qui laisserait entendre qu'ils ne seraient rémunérés que pour leur "présence", mais percevront, par affaire traitée, une indemnité raisonnable liée à leurs profils respectifs.

## Art. 26

Cet article apporte une modification visant à inscrire les conseillers disciplinaires dans la loi.

## Art. 27

Ces modifications confirment la compétence générale du parquet disciplinaire.

## Art. 28

Ces modifications confirment à nouveau la compétence générale du parquet disciplinaire.

## Art. 29

Cette modification découle également de la création du parquet disciplinaire.

## Art. 22

Dit artikel bevat een wijziging naar aanleiding van de oprichting van het parket voor tuchtzaken en de inschrijving in de wet van de raadsheren in tuchtzaken.

## Art. 23

Dit artikel bevat een wijziging naar aanleiding van de oprichting van het parket voor tuchtzaken en de inschrijving in de wet van de raadsheren in tuchtzaken.

## Art. 24

Deze wijzigingen zijn eveneens een gevolg van de integratie van het parket voor tuchtzaken in de structuur van het openbaar ministerie, *mutatis mutandis* zoals voor het parket voor de verkeersveiligheid.

## Art. 25

Deze aanvulling is het gevolg van de deelname van lekenrechters aan de tuchtrechtspraak. Er wordt gepreciseerd dat zij niet zozeer presentiegeld ontvangen, wat de indruk wekt van loutere "zitpenningen", maar een in het licht van hun profiel redelijke vergoeding per behandelde zaak.

## Art. 26

Dit artikel bevat een wijziging naar aanleiding van de inschrijving in de wet van de raadsheren in tuchtzaken.

## Art. 27

Door deze aanpassingen wordt de algemene bevoegdheid van het parket voor tuchtzaken bevestigd.

## Art. 28

Door deze wijzigingen wordt de algemene bevoegdheid van het parket voor tuchtzaken opnieuw bevestigd.

## Art. 29

Deze wijziging is eveneens het gevolg van de oprichting van het parket voor tuchtzaken.

## Art. 30

Cette modification découle de la suppression des tribunaux disciplinaires d'appel.

## Art. 31

Cette modification découle de la création de la fonction de conseiller disciplinaire. Ces conseillers sont des juges non professionnels qu'il convient de traiter comme les autres juges non professionnels.

## Art. 32

La modification de l'intitulé de la section découle logiquement de la réorganisation de la jurisprudence en matière disciplinaire en un seul degré de juridiction.

## Art. 33

Les tribunaux disciplinaires étant intégrés dans l'organigramme de l'ordre judiciaire, leur organisation est transférée au Titre I<sup>er</sup> "Des cours et tribunaux et de leurs membres" du Livre I<sup>er</sup> "Organes du pouvoir judiciaire" de la Deuxième partie "L'organisation judiciaire" du Code judiciaire.

## Art. 34

Voir le commentaire de l'article 2 concernant la suppression des tribunaux disciplinaires d'appel.

## Art. 35

Cette nouvelle disposition règle la composition du siège du tribunal disciplinaire connaissant d'une affaire en particulier. Le président de l'assemblée générale du tribunal disciplinaire visé procède à la composition à partir des contingents respectifs mis à sa disposition: un conseiller au tribunal disciplinaire et deux conseillers disciplinaires, qui sont respectivement un (ancien) professeur de droit et un ancien bâtonnier. Leur désignation s'effectue, sans aucune compétence discrétionnaire, en fonction de l'âge des conseillers disponibles, en commençant par le plus âgé. Le critère de l'âge a été préféré au critère de l'ancienneté pour deux raisons. D'une part, les conseillers au tribunal disciplinaire étant nécessairement émérites, l'ancienneté de service ne sera pas (plus) pertinente et les différences d'âge seront négligeables dès lors qu'ils seront en outre (généralement) âgés de 67 à 75 ans. D'autre part, il n'existe pas

## Art. 30

Deze wijziging is een gevolg van de opheffing van de tuchtrechtbanken in hoger beroep.

## Art. 31

Deze wijziging is een gevolg van de invoering van het ambt van raadsheer in tuchtzaken. Die raadsheren zijn lekenrechters die op voet van gelijkheid met de andere lekenrechters behandeld moeten worden.

## Art. 32

De wijziging van het opschrift van de afdeling is het logische gevolg van het feit dat de tuchtrechtspraak opnieuw in één aanleg wordt georganiseerd.

## Art. 33

De tuchtrechtbanken worden ondergebracht in het organigram van de rechterlijke orde, zodat de organisatie ervan overgeheveld wordt naar titel I, "Hoven en rechtbanken – Leden", van boek I, "Organen van de rechterlijke macht", van het tweede deel, "Rechterlijke organisatie" van het Ger. W.

## Art. 34

Zie de toelichting bij artikel 2 over de opheffing van de tuchtrechtbanken in hoger beroep.

## Art. 35

Door deze nieuwe bepaling wordt de samenstelling van de zetel van de tuchtrechtbank die kennisneemt van een welbepaalde zaak geregeld. De voorzitter van de algemene vergadering van de betrokken tuchtrechtbank gaat over tot de samenstelling uit de te zijner beschikking staande, respectieve contingenten, meer bepaald één raadsheer in de tuchtrechtbank en twee raadsheren in tuchtzaken, respectievelijk een (gewezen) hoogleraar in de rechten en een gewezen stafhouder. Die aanstelling gebeurt zonder de minste discretionaire bevoegdheid in volgorde van de leeftijd – de oudste eerst – van de beschikbare raadsheren. Dit leeftijds criterium werd verkozen boven anciënniteit, enerzijds omdat de raadsheren in de tuchtrechtbank noodzakelijk emeriti zijn, waardoor dienstanciënniteit niet (meer) relevant is. Bovendien zijn zij (meestal) ten minste 67 en ten hoogste 75 jaar oud, zodat de leeftijdsverschillen onbelangrijk zijn. Anderzijds

de critères d'ancienneté comparables pour les conseillers disciplinaires.

#### Art. 36

L'article 411/2 vise uniquement les magistrats de carrière qui siègent encore dans les tribunaux disciplinaires, à savoir les "conseillers au tribunal disciplinaire". Cette disposition précise qu'ils perçoivent une indemnité par affaire dans laquelle ils siègent et par dossier dans lequel ils sont désignés en qualité de magistrat instructeur.

Par ailleurs, le nouveau régime de rémunération des conseillers disciplinaires, qui sont des juges non professionnels, est inscrit à l'article 356 du Code judiciaire, à l'instar du régime qui s'applique aux conseillers sociaux, aux juges sociaux et aux juges consulaires.

#### Art. 37

Cet article règle, d'une part, l'ajout du procureur disciplinaire en tant que chef de corps et, partant, en tant qu'autorité disciplinaire à l'égard de son parquet. Il lui confère, d'autre part, un rôle central dans la politique générale de poursuites disciplinaires de l'ordre judiciaire. Voir également le commentaire des articles 3, 8, 38 et 39.

#### Art. 38

Les modifications apportées consolident le rôle central du parquet disciplinaire.

En premier lieu (paragraphe 1<sup>er</sup>), le procureur disciplinaire a la possibilité, lorsqu'un manquement disciplinaire est porté à la connaissance de son office, de demander à l'autorité disciplinaire "classique", c'est-à-dire le chef de corps du membre concerné de l'ordre judiciaire, d'ouvrir une enquête disciplinaire. Ce chef de corps est en effet le mieux placé pour (faire) recueillir des informations correctes et pertinentes.

Le paragraphe 2 ajoute le procureur disciplinaire à la liste des personnes qui peuvent introduire un recours contre les sanctions disciplinaires (trop) légères infligées par le chef de corps.

Le paragraphe 4 lui permet de saisir directement le tribunal disciplinaire si le chef de corps ne prend aucune sanction ou fait preuve d'inaction.

is er voor de raadsheren in tuchtzaken geen onderling vergelijkbare anciënniteitsmaatstaf voorhanden.

#### Art. 36

Artikel 411/2 wordt beperkt tot de overblijvende beroepsmagistraten in de tuchtrechtbanken, met name de "raadsheren in de tuchtrechtbank", waarbij gepreciseerd wordt dat zij een vergoeding ontvangen per zaak waarin zij zitting nemen en per dossier waarin zij als onderzoeksmagistraat worden aangesteld.

Anderzijds wordt de nieuwe regeling van de vergoeding van de raadsheren in tuchtzaken, met name lekenrechters, ondergebracht in artikel 356 van het Ger. W., in aansluiting op wat geldt voor de raadsheren in sociale zaken, de rechters in sociale zaken en de rechters in handelszaken.

#### Art. 37

Dit artikel regelt enerzijds de toevoeging van de procureur in tuchtzaken als korpschef en dus als tucht-overheid ten aanzien van zijn parket. Anderzijds wordt hem een centrale rol gegeven in het algemeen tucht-ervolgingsbeleid voor de rechterlijke orde. Zie verder de toelichting bij de artikelen 3, 8, 38 en 39.

#### Art. 38

Door deze aanpassingen wordt verder gestalte gegeven aan de centrale rol van het parket voor tuchtzaken.

In de eerste plaats (paragraaf 1) wordt aan de procureur in tuchtzaken de mogelijkheid geboden, voor het geval waarin een tuchtrechtelijke tekortkoming bij zijn ambt wordt aangebracht, de "klassieke" tucht-overheid, d.i. de korpschef van het betrokken lid van de rechterlijke orde, te vragen een tuchtonderzoek op te starten. Die korpschef is immers het best geplaatst om de juiste en pertinente informatie in te winnen of te laten inwinnen.

In paragraaf 2 wordt de procureur in tuchtzaken toegevoegd aan de lijst van personen die beroep kunnen aantekenen tegen de door de korpschef opgelegde (te) lichte tuchtstraffen.

In paragraaf 4 wordt hem de mogelijkheid geboden de zaak rechtstreeks aanhangig te maken bij de tuchtrechtbank indien de korpschef geen enkele sanctie treft of stilzit.

## Art. 39

L'article 414, tel que modifié et désormais divisé en paragraphes, renforce sur certains points de manière significative le droit de la procédure disciplinaire applicable au sein de l'ordre judiciaire.

Le paragraphe 1<sup>er</sup> désigne le procureur disciplinaire comme "point de contact central" auquel les plaintes disciplinaires sont désormais transmises soit par les particuliers lésés, soit par le Conseil supérieur de la Justice. Ceux-ci ne devront donc plus s'adresser au chef de corps, mais à une autorité spécialisée indépendante qui ne fait pas partie du corps de la personne concernée.

En vertu du paragraphe 2, les plaintes recevables qui ne sont pas manifestement fantaisistes sont transmises pour enquête par le parquet disciplinaire au chef de corps (voir également *supra* le commentaire de l'article 38 modifiant l'article 413, § 1<sup>er</sup>, du Code judiciaire), qui informe ensuite de manière motivée le plaignant, la personne concernée, le procureur disciplinaire et, le cas échéant, les commissions d'avis et d'enquête des suites données à la plainte.

Le paragraphe 3 offre au plaignant ou, le cas échéant, au Conseil supérieur de la Justice la possibilité de demander au procureur disciplinaire de saisir directement le tribunal disciplinaire si le chef de corps estime ne pas devoir (faire) infliger de sanction disciplinaire ou s'il ne transmet pas en temps utile les informations concernant le suivi de la plainte. Le cas échéant, le chef de corps doit prendre position à cet égard, après quoi le procureur disciplinaire prendra une décision motivée qu'il communiquera au plaignant et éventuellement au Conseil supérieur de la Justice et à la personne contre laquelle la plainte a été déposée.

Enfin, le paragraphe 4 prévoit une variante de la "citation directe" dans le cas où le procureur disciplinaire ne donnerait pas suite à la plainte d'un particulier. Ce dernier peut alors saisir lui-même directement le tribunal disciplinaire. Toutefois, pour exclure toute procédure téméraire ou vexatoire, le particulier ne pourra le faire, par analogie avec l'exigence relative à la voie de recours extraordinaire qu'est la "prise à partie", qu'avec l'intervention d'un avocat à la Cour de cassation (article 1143 du Code judiciaire). Bien que le recours à cette procédure soit extrêmement peu probable (voir d'ailleurs le nombre infime d'applications de la "prise à partie"), l'existence d'un tel moyen de pression peut contribuer significativement à renforcer la confiance dans la procédure disciplinaire.

## Art. 39

Het gewijzigde en voortaan in paragrafen ingedeelde artikel 414 bevat nog een aantal niet-onbelangrijke aanscherpingen van het tuchtprocesrecht van de rechterlijke orde.

In paragraaf 1 wordt de procureur in tuchtzaken aangesteld als "centraal meldpunt" bij wie voortaan tuchtrechtelijke klachten ofwel worden ingediend door benadeelde particulieren, ofwel worden aangebracht door de Hoge Raad voor de Justitie. Zij hoeven zich dus niet langer te wenden tot de korpschef, maar wenden zich tot een onafhankelijke, aan het korps van de betrokkene externe, gespecialiseerde overheid.

Overeenkomstig paragraaf 2 worden ontvankelijke en niet uit de lucht gegrepen klachten door het parket voor tuchtzaken voor onderzoek doorgestuurd naar de korpschef (zie ook hoger bij de toelichting van artikel 38 tot wijziging van artikel 413, § 1 van het Ger. W.), die over het gevolg dat aan de klacht wordt gegeven op gemotiveerde wijze terugkoppelt naar de klager, de betrokken persoon, de procureur in tuchtzaken en, in voorkomend geval, de advies- en onderzoekscommissies.

In paragraaf 3 wordt de klager of, in voorkomend geval, de Hoge Raad voor de Justitie de mogelijkheid geboden de procureur in tuchtzaken te vragen de zaak rechtstreeks aanhangig te maken bij de tuchtrechtbank indien de korpschef geen tuchtsanctie meent te moeten (laten) opleggen of niet tijdig terugkoppelt. In voorkomend geval moet die korpschef daarover een standpunt innemen, waarna de procureur in tuchtzaken op gemotiveerde wijze beslist en zijn beslissing meedeelt aan de klager, eventueel aan de Hoge Raad voor de Justitie en aan de persoon tegen wie de klacht is ingediend.

*Last but not least* voorziet paragraaf 4 in een variant van "rechtstreekse dagvaarding" voor het geval waarin de procureur in tuchtzaken geen verder gevolg geeft aan de klacht van een particulier. Die kan de zaak dan zelf rechtstreeks aanhangig maken bij de tuchtrechtbank. Om tergende of roekeloze procedures uit te sluiten, kan de particulier dit echter alleen, naar analogie met het vereiste inzake het buitengewoon rechtsmiddel "verhaal op de rechter", met tussenkomst van een advocaat bij het Hof van Cassatie (artikel 1143 van het Ger. W.). De kans dat daarvan gebruik wordt gemaakt, is allicht uiterst klein (zie overigens het gering aantal toepassingen van het "verhaal op de rechter"), maar het bestaan van een dergelijke "stok achter de deur" kan aanzienlijk bijdragen tot het vertrouwen in de tuchtprocedure.

Ce droit de “saisine directe” n’est pas accordé au Conseil supérieur de la Justice dès lors qu’il serait incompatible avec la Constitution, qui prévoit que cette instance est privée de toutes compétences disciplinaires (art. 151, § 3, alinéa 1<sup>er</sup>, 8<sup>o</sup>, de la Constitution).

#### Art. 40

Le délai de saisine du tribunal disciplinaire est porté de six à douze mois et le point de départ en cas de plainte est précisé. En cas de “saisine directe” (voir le commentaire de l’art. 39), ce délai est prolongé d’un mois pour permettre au plaignant d’attendre l’absence définitive de décision du procureur disciplinaire et de consulter un avocat à la Cour de cassation.

#### Art. 41

Comme indiqué plus haut, les derniers restes de la jurisprudence secrète en matière disciplinaire sont éliminés et le régime de droit commun de la publicité sera appliqué sans détour conformément à l’article 6.1 de la CEDH et à la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l’homme à ce sujet. La publicité vise en effet à assurer une protection contre une justice secrète qui échapperait au contrôle public, à renforcer la confiance des citoyens dans le juge et, enfin, à contribuer à la mise en œuvre d’un procès équitable en assurant la transparence de l’administration de la justice.

#### Art. 42

Le régime actuellement prévu à l’article 409, § 1<sup>er</sup>, alinéa 2, du Code judiciaire est repris dès lors que la procédure ne prévoira plus de juges disciplinaires – conseillers au tribunal disciplinaire ou conseillers disciplinaires – devant justifier de la connaissance de la langue allemande, ce qui est difficilement compatible avec la compétence liée du président de l’assemblée générale du tribunal disciplinaire de constituer le siège, pour toute affaire, selon un tour de rôle objectif. Il pourra évidemment arriver qu’un conseiller du siège ait une maîtrise suffisante de la langue allemande, auquel cas le tribunal disciplinaire ne devra pas faire appel à un traducteur.

#### Art. 43

L’article 417 est modifié pour prévoir le cas où le tribunal disciplinaire estimerait qu’une enquête (complémentaire)

Diezelfde “rechtstreekse aanhangigmaking” wordt niet toegekend aan de Hoge Raad voor de Justitie aangezien dat onverenigbaar zou zijn met zijn grondwettelijke uitsluiting van elke tuchtrechtelijke bevoegdheid (art. 151, § 3, eerste lid, 8<sup>o</sup>, van de Grondwet).

#### Art. 40

De termijn voor het aanhangig maken van een zaak bij de tuchtrechtbank wordt van zes tot twaalf maanden verlengd, waarbij, in het geval van een klacht, het aanvangspunt wordt gepreciseerd. Bij “rechtstreekse aanhangigmaking” (zie de toelichting bij art. 39) wordt aan die termijn één maand toegevoegd om de klager toe te staan de definitieve niet-beslissing van de procureur in tuchtzaken af te wachten en een advocaat bij het Hof van Cassatie te raadplegen.

#### Art. 41

Zoals al vermeld, worden de laatste restanten van de geheime tuchtrechtspraak opgeruimd en wordt het gemeenrechtelijke regime van de openbaarheid zonder omhaal doorgevoerd, overeenkomstig artikel 6.1 van het EVRM en de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens daarover. De bedoeling van die openbaarheid ligt immers in de bescherming tegen een geheime rechtspraak die ontsnapt aan de controle van het publiek, in de bevordering van het vertrouwen in de rechter en, ten slotte, door de doorzichtigheid van de rechtsbedeling, in het bijdragen tot een eerlijk proces.

#### Art. 42

De bestaande terugvalregeling in artikel 409, § 1, tweede lid, van het Ger. W. wordt overgenomen aangezien niet meer voorzien wordt in tuchtrechters – raadsheren in de tuchtrechtbank of raadsheren in tuchtzaken - die het bewijs leveren van de kennis van de Duitse taal, wat overigens moeilijk te verzoenen valt met de gebonden bevoegdheid van de voorzitter van de algemene vergadering van de tuchtrechtbank om de zetel zaak per zaak samen te stellen overeenkomstig een objectieve beurtrol. Het is natuurlijk mogelijk dat een raadsheer van de zetel het Duits voldoende beheerst, zodat de tuchtrechtbank in voorkomend geval niet hoeft in te gaan op het verzoek om een beroep te doen op een vertaler.

#### Art. 43

Artikel 417 wordt aangepast voor de situatie waarin de tuchtrechtbank een (bijkomend) onderzoek noodzakelijk

est nécessaire. Dans ce cas, le magistrat instructeur devra nécessairement être désigné par le président de l'assemblée générale du tribunal parmi les autres conseillers au tribunal disciplinaire et conformément au tour de rôle du contingent.

#### Art. 44

Ces modifications découlent principalement des durcissements déjà opérés en matière de procédure disciplinaire. Tout d'abord, le plaignant aura accès à l'audience du tribunal disciplinaire. En outre, la procédure de récusation des conseillers est simplifiée. Cette décision sera prise, le cas échéant, par les deux autres membres de la Chambre. Si la récusation est jugée fondée ou en cas de parité des voix, le conseiller récusé sera remplacé conformément au tour de rôle normal. Enfin, l'avis du ministère public est remplacé par une réelle réquisition du parquet disciplinaire. En cas de "saisine directe", la demande sera adressée par le plaignant.

#### Art. 45

L'article 419 du Code judiciaire est adapté au nouveau rôle du parquet disciplinaire.

#### Art. 46

Nous renvoyons au commentaire de l'article 2 relatif à la suppression du deuxième degré pour les matières disciplinaires.

#### Art. 47

Cette modification est nécessaire en raison de la suppression des tribunaux disciplinaires d'appel.

#### Art. 48

Cet article dispose que la proposition de loi entrera en vigueur le 1<sup>er</sup> janvier 2025.

vindt. In voorkomend geval moet de onderzoeksmagistraat onvermijdelijk worden aangewezen door de voorzitter van de algemene vergadering van de rechtbank uit de andere raadsheren in de tuchtrechtbank, overeenkomstig de beurtrol van het contingent.

#### Art. 44

Deze wijzigingen zijn goeddeels gevolgen van de eerder doorgevoerde versterkingen van het tuchtprocesrecht. In de eerste plaats wordt de klager toegang verleend tot de terechtzitting van de tuchtrechtbank. Vervolgens wordt de procedure van wraking van raadsheeren vereenvoudigd. In voorkomend geval wordt daarover beslist door de twee andere leden van de kamer. Indien de wraking gegrond wordt bevonden of bij staking van stemmen, wordt de gewraakte raadsheer vervangen overeenkomstig de normale beurtrol. Ten slotte wordt het advies van het openbaar ministerie vervangen door een werkelijke vordering door het parket voor tuchtzaken. In geval van een "rechtstreekse aanhangigmaking" is dat een vordering van de klager.

#### Art. 45

Artikel 419 van het Ger. W. wordt aangepast aan de nieuwe rol van het parket voor tuchtzaken.

#### Art. 46

Wij verwijzen naar de toelichting bij artikel 2 inzake de opheffing van de tweede aanleg in tuchtzaken.

#### Art. 47

Deze wijziging is nodig wegens de opheffing van de tuchtrechtbanken in hoger beroep.

#### Art. 48

Dit artikel bepaalt dat het wetsvoorstel in werking treedt op 1 januari 2025.

Koen Geens (cd&v)

## PROPOSITION DE LOI

### Article 1<sup>er</sup>

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

### Art. 2

Dans l'article 58 du Code judiciaire, modifié en dernier lieu par la loi du 15 avril 2018, les mots “, du tribunal disciplinaire d'appel” sont abrogés.

### Art. 3

Dans l'article 58*bis* du même Code, inséré par la loi du 22 décembre 1998 et modifié en dernier lieu par la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

a) dans le 2°, les mots “procureur disciplinaire,” sont insérés entre les mots “procureur de la sécurité routière,” et les mots “procureur du Roi”;

b) dans le 4°, les mots “, substitut du procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “substitut du procureur de la sécurité routière” et les mots “et substitut du procureur du Roi spécialisé en application des peines.”;

c) le 5° est remplacé par ce qui suit:

“mandat au tribunal disciplinaire: le mandat de conseiller au tribunal disciplinaire”.

### Art. 4

Dans l'intitulé de la deuxième partie, livre I<sup>er</sup>, titre I<sup>er</sup>, chapitre II, du même Code, les mots “et le tribunal de l'entreprise” sont remplacés par les mots “, le tribunal de l'entreprise et le tribunal disciplinaire”.

### Art. 5

L'article 73 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 15 avril 2018, est complété par un alinéa 3 rédigé comme suit:

“Il y a aussi pour toute la Belgique un tribunal disciplinaire de langue néerlandaise et un tribunal disciplinaire

## WETSVOORSTEL

### Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

### Art. 2

In artikel 58 van het Ger. W., laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 april 2018, worden de woorden “, de tuchtrechtbanken in hoger beroep” opgeheven.

### Art. 3

In artikel 58*bis* van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 22 december 1998 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de bepaling onder 2° worden de woorden “procureur in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “procureur voor de verkeersveiligheid,” en de woorden “procureur des Konings”;

b) in de bepaling onder 4° worden de woorden “, substituut-procureur in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “substituut-procureur voor de verkeersveiligheid” en de woorden “en substituut-procureur des Konings gespecialiseerd in strafuitvoeringszaken”;

c) de bepaling onder 5° wordt vervangen als volgt:

“mandaat in de tuchtrechtbank: het mandaat van raadsheer in de tuchtrechtbank”.

### Art. 4

In het opschrift van het tweede deel, boek I, titel I, hoofdstuk II, van hetzelfde wetboek worden de woorden “en ondernemingsrechtbank” vervangen door de woorden “, ondernemingsrechtbank en tuchtrechtbank”.

### Art. 5

Artikel 73 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 april 2018, wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

“Tevens bestaat er voor heel België een niet-permanente Nederlandstalige tuchtrechtbank en een

de langue française non permanents, compétents à l'égard des membres et des membres du personnel de l'ordre judiciaire. Le tribunal de langue française siège à Namur. Le tribunal de langue néerlandaise siège à Gand."

#### Art. 6

Dans la deuxième partie, livre I<sup>er</sup>, titre I<sup>er</sup>, chapitre II, du même Code, il est inséré une section V/1 rédigée comme suit:

"Section V/1. Du tribunal disciplinaire".

#### Art. 7

Dans le même Code, dans la section V/1 insérée par l'article 6, il est inséré un article 85/1 rédigé comme suit:

"Art. 85/1. Le tribunal disciplinaire de langue néerlandaise et le tribunal disciplinaire de langue française siègent avec un président, conseiller au tribunal disciplinaire, et deux conseillers disciplinaires. Le Roi fixe le contingent de conseillers au tribunal disciplinaire, qui doit être un multiple de six. Le nombre de conseillers disciplinaires s'élève au double de ce contingent.

Les fonctions du ministère public près le tribunal disciplinaire sont exercées par le procureur disciplinaire.

Les fonctions de greffier au tribunal disciplinaire sont exercées par un greffier du tribunal de première instance au siège duquel le tribunal disciplinaire tient ses audiences. Il est désigné par le greffier en chef. Les dossiers disciplinaires inventoriés et une copie du dossier individuel de la personne concernée sont respectivement adressés au greffe de la division de Gand du tribunal de première instance de Flandre orientale, ou de la division de Namur du tribunal de première instance de Namur."

#### Art. 8

Dans la deuxième partie, livre I<sup>er</sup>, titre II, du même Code, il est inséré un article 150/3 rédigé comme suit:

"Art. 150/3. § 1<sup>er</sup>. Il y a un procureur disciplinaire compétent pour l'ensemble du territoire du Royaume.

Il exerce, sans préjudice des compétences des procureurs du Roi, dans les cas et selon les modalités déterminés par la loi, sous l'autorité conjointe du Collège des cours et tribunaux et du Collège du ministère public,

niet-permanente Franstalige tuchtrechtbank, bevoegd ten aanzien van de leden en de personeelsleden van de rechterlijke orde. De Franstalige rechtbank heeft haar zetel te Namen. De Nederlandstalige rechtbank heeft haar zetel te Gent."

#### Art. 6

In het tweede deel, boek I, titel I, hoofdstuk II, van hetzelfde wetboek wordt een afdeling V/1 ingevoegd, luidende:

"Afdeling V/1. Tuchtrechtbank".

#### Art. 7

In hetzelfde wetboek wordt in afdeling V/1, ingevoegd bij artikel 6, een artikel 85/1 ingevoegd, luidende:

"Art. 85/1. De Nederlandstalige tuchtrechtbank en de Franstalige tuchtrechtbank houden zitting met een voorzitter, raadsheer in de tuchtrechtbank, en twee raadsheren in tuchtzaken. De Koning bepaalt het contingent van de raadsheren in de tuchtrechtbank, dat een veelvoud van zes moet bedragen. Het aantal raadsheren in tuchtzaken bedraagt daarvan het dubbel.

Het ambt van openbaar ministerie bij de tuchtrechtbank wordt uitgeoefend door de procureur in tuchtzaken.

Het ambt van griffier bij de tuchtrechtbank wordt uitgeoefend door een griffier van de rechtbank van eerste aanleg in de zetel waar de tuchtrechtbank haar zittingen houdt. Hij wordt aangewezen door de hoofdgriffier. De geïnventariseerde tuchtdossiers en een kopie van het individuele dossier van de betrokkene worden respectievelijk gericht aan de griffie van de afdeling Gent van de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, of van de afdeling Namen van de rechtbank van eerste aanleg te Namen."

#### Art. 8

In het tweede deel, boek I, titel II, van hetzelfde wetboek, wordt een artikel 150/3 ingevoegd, luidende:

"Art. 150/3. § 1. Er is een procureur in tuchtzaken die bevoegd is voor het gehele grondgebied van het Rijk.

Hij oefent, onverminderd de bevoegdheden van de procureurs des Konings, in de gevallen en volgens de regels bepaald door de wet, onder het gezamenlijke gezag van het College van de hoven en rechtbanken en

toutes les fonctions du ministère public près le tribunal disciplinaire visé à l'article 85/1.

§ 2. Le procureur disciplinaire est chargé de la direction du parquet disciplinaire, composé de deux substituts du procureur disciplinaire, appartenant chacun à un rôle linguistique différent, qui sont sous sa direction et sa supervision directes. Leurs missions s'étendent à l'ensemble du territoire du Royaume. Le procureur disciplinaire exerce personnellement ses fonctions ou les délègue aux substituts ou aux juristes de parquet, conformément à leur rôle linguistique et sans préjudice des dispositions de l'article 162, § 2, alinéa 7."

#### Art. 9

Dans l'article 150*bis*, alinéa 1<sup>er</sup>, du même Code, inséré par la loi du 22 décembre 1998 et modifié en dernier lieu par la loi du 23 décembre 2021, les mots "le procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "Le procureur de la sécurité routière" et les mots "et le procureur du Roi adjoint de Bruxelles".

#### Art. 10

Dans l'article 162 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 2, alinéa 3, les mots "le parquet disciplinaire" sont insérés entre les mots "le parquet de la sécurité routière" et les mots "le parquet ou l'auditorat du travail";

2° dans le § 2, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre l'alinéa 6 et l'alinéa 7:

"Les juristes de parquet du parquet disciplinaire visés à l'alinéa 3 peuvent exercer l'action disciplinaire devant le tribunal disciplinaire, excepté à l'égard des magistrats de l'ordre judiciaire.";

3° dans le § 3, première phrase, les mots "ou près le parquet de la sécurité routière" sont remplacés par les mots "près le parquet de la sécurité routière ou près le parquet disciplinaire";

4° dans le § 3, deuxième phrase, les mots "et le parquet de la sécurité routière" sont remplacés par les mots "le parquet de la sécurité routière et le parquet disciplinaire".

het College van het openbaar ministerie, alle opdrachten uit van het openbaar ministerie bij de tuchtrechtbank als bedoeld in artikel 85/1.

§ 2. De procureur in tuchtzaken is belast met de leiding van het parket voor tuchtzaken, dat is samengesteld uit twee substituut-procureurs in tuchtzaken, elk behorende tot een verschillende taalrol, die onder zijn rechtstreekse leiding en toezicht staan. Hun opdrachten strekken zich uit over het gehele grondgebied van het Rijk. De procureur in tuchtzaken neemt zelf het ambt waar of draagt het op aan de substituten of parketjuristen, overeenkomstig hun taalrol, en onverminderd het bepaalde in art. 162, § 2, zevende lid."

#### Art. 9

In artikel 150*bis*, eerste lid, van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 22 december 1998 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de woorden "de procureur in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "De procureur voor de verkeersveiligheid" en de woorden "en de adjunct-procureur des Konings van Brussel".

#### Art. 10

In artikel 162 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 2, derde lid, worden de woorden "het parket voor tuchtzaken," ingevoegd tussen de woorden "het parket voor de verkeersveiligheid," en de woorden "het parket of het arbeidsauditoraat";

2° in paragraaf 2 wordt tussen het zesde en het zevende lid een lid ingevoegd, luidende:

"De in het derde lid bedoelde parketjuristen van het parket voor tuchtzaken kunnen de tuchtvordering voor de tuchtrechtbank uitoefenen, behoudens ten aanzien van magistraten van de rechterlijke orde.";

3° in § 3, eerste zin, worden de woorden "of bij het parket voor de verkeersveiligheid" vervangen door de woorden "bij het parket voor de verkeersveiligheid of bij het parket voor tuchtzaken";

4° in § 3, tweede zin, worden de woorden "en het parket voor de verkeersveiligheid" vervangen door de woorden "het parket voor de verkeersveiligheid en het parket voor tuchtzaken".

## Art. 11

Dans l'article 192/1 du même Code, inséré par la loi du 23 décembre 2021, les mots "ou procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "procureur de la sécurité routière" et les mots ", le candidat".

## Art. 12

Dans l'article 259*quater* du même Code, inséré par la loi du 22 décembre 1998 et modifié en dernier lieu par la loi du 26 décembre 2022, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 2, alinéa 1<sup>er</sup>, les mots "de procureur disciplinaire," sont insérés entre les mots "de procureur de la sécurité routière," et les mots "de procureur du Roi";

2° dans le § 2, alinéa 2, les mots "et le procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "le procureur de la sécurité routière" et les mots ", soit par le chef de corps";

3° dans le § 4, alinéa 1<sup>er</sup>, neuvième tiret, les mots "est nommé" sont remplacés par les mots "et le procureur disciplinaire sont nommés";

4° dans le § 5, alinéa 1<sup>er</sup>, le mot "et" entre les mots "du procureur fédéral" et les mots "du procureur de la sécurité routière" est remplacé par "," et les mots "et du procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "du procureur de la sécurité routière" et les mots "qui conservent leur nomination";

5° dans le § 5/1, les mots "de procureur disciplinaire honoraire," sont insérés entre les mots "de procureur de la sécurité routière honoraire," et les mots "de procureur du Roi honoraire";

6° dans le § 6, alinéa 3, le mot "ou" entre les mots "premier président de la cour du travail de Bruxelles" et les mots "de procureur de la sécurité routière" est remplacé par le mot "," et les mots "ou de procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "de procureur de la sécurité routière" et les mots "devient prématurément vacant".

## Art. 13

Dans l'article 259*sexies* du même Code, inséré par la loi du 22 décembre 1998 et modifié en dernier lieu par

## Art. 11

In artikel 192/1 van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 december 2021, worden de woorden "of procureur in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "procureur voor verkeersveiligheid" en de woorden "te worden aangewezen".

## Art. 12

In artikel 259*quater* van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 22 december 1998 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 26 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 2, eerste lid, 5°, worden de woorden "procureur in tuchtzaken," ingevoegd tussen de woorden "procureur voor de verkeersveiligheid" en de woorden "procureur des Konings";

2° in § 2, tweede lid, worden de woorden "en de procureur in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "procureur voor de verkeersveiligheid" en het woord "betreft";

3° in § 4, eerste lid, negende streepje, wordt het woord "wordt" vervangen door de woorden "en de procureur in tuchtzaken worden";

4° in § 5, eerste lid, wordt het woord "en" tussen de woorden "de federale procureur" en de woorden "de procureur voor de verkeersveiligheid" vervangen door het woord "," en worden de woorden "en de procureur in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "de procureur voor de verkeersveiligheid" en de woorden "die hun benoemingen behouden";

5° in paragraaf 5/1 worden de woorden "ereprocureur in tuchtzaken," ingevoegd tussen de woorden "ereprocureur voor de verkeersveiligheid" en de woorden "ereprocureur des Konings";

6° in § 6, derde lid, wordt het woord "of" tussen de woorden "eerste voorzitter van het arbeidshof te Brussel" en de woorden "van procureur voor de verkeersveiligheid" vervangen door het woord "," en worden de woorden "of van procureur in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "van procureur voor de verkeersveiligheid" en de woorden "voortijdig openvalt".

## Art. 13

In artikel 259*sexies* van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 22 december 1998 en laatstelijk gewijzigd

la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1<sup>er</sup>, 3°, l'alinéa 1<sup>er</sup> est complété par les mots “; les substituts du procureur disciplinaire sont désignés parmi les juges du tribunal de première instance ou les membres du ministère public qui ont exercé pendant au moins cinq ans la fonction”;

2° dans le § 1<sup>er</sup>, 3°, dernier alinéa, les mots “et de substitut du procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “fonction de substitut du procureur de la sécurité routière” et les mots “, il convient d'entendre par Collège des procureurs généraux”;

3° dans le § 2, alinéa 4, deuxième phrase, le mot “et” entre les mots “Les magistrats fédéraux” et les mots “les substituts du procureur de la sécurité routière” est remplacé par le mot “,” et les mots “et les substituts du procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “les substituts du procureur de la sécurité routière” et les mots “sont désignés pour une période de cinq ans”;

4° dans le § 2, alinéa 4, troisième phrase, les mots “le mandat de substitut du procureur” sont remplacés par les mots “les mandats de substitut du procureur” et les mots “et de substitut du procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “substitut du procureur de la sécurité routière” et les mots “qu'après un avis complémentaire positif”.

5° dans le § 2, alinéa 5, le mot “ou” entre les mots “magistrat fédéral” et les mots “substitut du procureur de la sécurité routière” est remplacé par “,” et les mots “et substitut du procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “substitut du procureur de la sécurité routière” et les mots “peuvent être remplacés par voie d'une nomination”;

6° dans le § 3, alinéa 2, le mot “et” entre les mots “le magistrat fédéral” et les mots “le substitut du procureur de la sécurité routière” est remplacé par “,” et les mots “et le substitut du procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “le substitut du procureur de la sécurité routière” et les mots “réintègrent la fonction à laquelle ils sont nommés”;

7° dans le § 3, alinéa 3, les mots “et de substitut du procureur de la sécurité routière” sont remplacés par les mots “, de substitut du procureur de la sécurité routière et de substitut du procureur disciplinaire”.

bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 1, 3°, wordt het eerste lid aangevuld met de woorden “; de substituut-procureurs in tuchtzaken worden aangewezen uit de rechters in de rechtbank van eerste aanleg of de leden van het openbaar ministerie die gedurende ten minste vijf jaar het ambt hebben uitgeoefend”;

2° in § 1, 3°, laatste lid, worden de woorden “en van substituut-procureur in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “ambt van substituut-procureur voor de verkeersveiligheid” en de woorden “, wordt het College van procureurs-generaal”;

3° in § 2, vierde lid, tweede zin, wordt het woord “en” tussen de woorden “De federale magistraten” en de woorden “de substituut-procureurs voor de verkeersveiligheid” vervangen door het woord “,” en worden de woorden “en de substituut-procureurs in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “de substituut -procureurs voor de verkeersveiligheid” en de woorden “worden aangewezen voor een termijn van vijf jaar”;

4° in § 2, vierde lid, derde zin, worden de woorden “het mandaat van substituut-procureur” vervangen door de woorden “de mandaten van substituut-procureur” en worden de woorden “en substituut-procureurs in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “substituut-procureur voor de verkeersveiligheid” en de woorden “mits een bijkomend positief advies”;

5° in § 2, vijfde lid, wordt het woord “of” tussen de woorden “federaal magistraat” en de woorden “substituut-procureur voor de verkeersveiligheid” vervangen door het woord “,” en worden de woorden “en de substituut-procureur in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “substituut -procureur voor de verkeersveiligheid” en de woorden “kunnen vervangen worden door een benoeming”;

6° in § 3, tweede lid, wordt het woord “en” tussen de woorden “de federale magistraat” en de woorden “de substituut-procureur voor de verkeersveiligheid” vervangen door het woord “,” en worden de woorden “en de substituut-procureur in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “de substituut -procureur voor de verkeersveiligheid” en de woorden “nemen na het verstrijken van hun mandaat”;

7° in § 3, derde lid, worden de woorden “en substituut-procureur voor de verkeersveiligheid” vervangen door de woorden “, substituut-procureur voor de verkeersveiligheid en de substituut-procureur in tuchtzaken”.

## Art. 14

L'article 259sexies/1 du même Code, inséré par la loi du 15 juillet 2013 et modifié en dernier lieu par la loi du 26 décembre 2022, est remplacé par ce qui suit:

“Article 259sexies/1. § 1<sup>er</sup>. Un sixième du nombre de conseillers au tribunal disciplinaire de langue néerlandaise est désigné par les assemblées générales des cours d'appel et des cours du travail de respectivement Bruxelles, Gand et Anvers délibérant en commun, parmi les conseillers à la cour d'appel et à la cour du travail du ressort admis à la retraite, en l'occurrence du groupe linguistique néerlandais, sur rapport conjoint des premiers présidents concernés.

Un sixième du nombre de conseillers au tribunal disciplinaire de langue néerlandaise est désigné par les assemblées de corps du parquet général et de l'auditorat général du travail de respectivement Bruxelles, Gand et Anvers délibérant en commun, parmi les procureurs généraux, premiers avocats généraux, avocats généraux, substituts du procureur général et substituts généraux du ressort admis à la retraite, en l'occurrence du groupe linguistique néerlandais, sur rapport conjoint du procureur général près la cour d'appel et du premier avocat général près la cour du travail.

Un sixième du nombre de conseillers au tribunal disciplinaire de langue française est désigné par les assemblées générales des cours d'appel et des cours du travail de respectivement Bruxelles, Liège et Mons délibérant en commun, parmi les conseillers à la cour d'appel et à la cour du travail du ressort admis à la retraite, en l'occurrence du groupe linguistique français, sur rapport conjoint des premiers présidents concernés.

Un sixième du nombre de conseillers au tribunal disciplinaire de langue française est désigné par les assemblées de corps du parquet général et de l'auditorat général du travail de respectivement Bruxelles, Liège et Mons délibérant conjointement, parmi les procureurs généraux, premiers avocats généraux, avocats généraux, substituts du procureur général et substituts généraux du ressort admis à la retraite, en l'occurrence du groupe linguistique français, sur rapport conjoint du procureur général près la cour d'appel et du premier avocat général près la cour du travail.

Les candidats doivent compter dix ans de fonction dans l'ordre judiciaire et n'avoir subi aucune peine disciplinaire, à moins que celle-ci n'ait été effacée. Ils adressent leur candidature au chef de corps concerné

## Art. 14

Artikel 259sexies/1 van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 juli 2013 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 26 december 2022, wordt vervangen als volgt:

“Artikel 259sexies/1. § 1. Telkens één zesde van het aantal raadsheren in de Nederlandstalige tuchtrechtbank wordt aangewezen door de samen beraadslagende algemene vergaderingen van de hoven van beroep en arbeidshoven van respectievelijk Brussel, Gent en Antwerpen, onder de op rust gestelde raadsheren van het hof van beroep en het arbeidshof van het rechtsgebied, in voorkomend geval van de Nederlandse taalgroep, op gezamenlijk verslag van de betrokken eerste voorzitters.

Telkens één zesde van het aantal raadsheren in de Nederlandstalige tuchtrechtbank wordt aangewezen door de samen beraadslagende korpsvergaderingen van het parket-generaal en het arbeidsauditoraat-generaal van respectievelijk Brussel, Gent en Antwerpen, onder de op rust gestelde procureurs-generaal, eerste advocaten-generaal, advocaten-generaal, substituut-procureurs-generaal en substituten-generaal van het rechtsgebied, in voorkomend geval van de Nederlandse taalgroep, op gezamenlijk verslag van de procureur-generaal bij het hof van beroep en de eerste advocaat-generaal bij het arbeidshof.

Telkens één zesde van het aantal raadsheren in de Franstalige tuchtrechtbank wordt aangewezen door de samen beraadslagende algemene vergaderingen van de hoven van beroep en arbeidshoven van respectievelijk Brussel, Luik en Bergen, onder de op rust gestelde raadsheren van het hof van beroep en het arbeidshof van het rechtsgebied, in voorkomend geval van de Franse taalgroep, op gezamenlijk verslag van de betrokken eerste voorzitters.

Telkens één zesde van het aantal raadsheren in de Franstalige tuchtrechtbank wordt aangewezen door de gezamenlijke korpsvergaderingen van het parket-generaal en het arbeidsauditoraat-generaal van respectievelijk Brussel, Luik en Bergen, onder de op rust gestelde procureurs-generaal, eerste advocaten-generaal, advocaten-generaal, substituut-procureurs-generaal en substituten-generaal van het rechtsgebied, in voorkomend geval van de Franse taalgroep, op gezamenlijk verslag van de procureur-generaal bij het hof van beroep en de eerste advocaat-generaal bij het Arbeidshof.

De kandidaten moeten tien ambtsjaren binnen de rechterlijke orde vervuld hebben en geen enkele tuchtschuld hebben opgelopen, tenzij deze werd uitgewist. Zij richten hun kandidatuur aan de betrokken korpschef

dans les trente jours suivant l'appel aux candidats publié au *Moniteur belge*.

Les premiers présidents des cours d'appel, procureurs généraux et premiers avocats généraux concernés transmettent le nom des conseillers désignés au ministre de la Justice dans les septante-cinq jours suivant l'appel aux candidats.

§ 2. Les conseillers disciplinaires qui siègent au tribunal disciplinaire de langue française ou néerlandaise sont nommés par la Chambre des représentants, pour une moitié parmi les professeurs ou professeurs émérites qui enseignent le droit ou l'ont enseigné dans une université de la Communauté française ou de la Communauté flamande avec au moins dix ans dans la fonction, présentés par l'établissement auquel ils appartiennent, et pour l'autre moitié parmi les anciens bâtonniers présentés par l'Ordre des Barreaux francophones et germanophone ou l'*Orde van Vlaamse Balies*, selon le cas. Pour pouvoir être nommé, un candidat ne peut pas avoir été magistrat de carrière en activité de service dans les cinq ans qui précèdent sa candidature.

Les universités, l'Ordre des Barreaux francophones et germanophone et l'*Orde van Vlaamse Balies* transmettent leurs présentations dans les plus brefs délais et au plus tard dans les trois mois suivant la demande qui leur a été adressée par le président de la Chambre, à défaut de quoi il est procédé d'office aux nominations. Les modalités de présentation des candidats sont fixées par le Roi.

§ 3. Les conseillers au tribunal disciplinaire et les conseillers disciplinaires sont désignés ou nommés pour une période renouvelable de cinq ans ou, si le mandat débute après qu'ils ont atteint l'âge de 67 ans, pour une période qui s'achève à la fin du mois au cours duquel ils atteignent l'âge de 75 ans.

Les chefs de corps et les membres du Conseil supérieur de la Justice et les candidats ayant atteint l'âge de 70 ans ne peuvent pas être désignés ou nommés pour siéger dans les tribunaux disciplinaires.

La fonction des conseillers au tribunal disciplinaire et des conseillers disciplinaires prend fin d'office lorsqu'ils subissent une peine disciplinaire.

§ 4. Les conseillers au tribunal disciplinaire et les conseillers disciplinaires composent ensemble l'assemblée générale du tribunal disciplinaire de langue française ou de langue néerlandaise, selon le cas. Les assemblées générales sont présidées par le conseiller au tribunal disciplinaire ayant la plus haute ancienneté.

binnen dertig dagen na de oproep tot kandidaten bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

De betrokken eerste voorzitters van de hoven van beroep, procureurs-generaal en eerste advocaten-generaal bezorgen de naam van de aangewezen raadsheren aan de minister van Justitie binnen vijfenzeventig dagen na de oproep tot kandidaten.

§ 2. De raadsheren in tuchtzaken die zetelen in de Nederlandstalige of Franstalige tuchtrechtbank worden benoemd door de Kamer van volksvertegenwoordigers, voor de ene helft uit de hoogleraren of emeritus-hoogleraren die het recht doceren of gedoceerd hebben aan een universiteit in de Vlaamse, respectievelijk de Franse Gemeenschap met ten minste tien jaar dienst, voorgedragen door de instelling waartoe zij behoren, voor de andere helft uit gewezen stafhouders, voorgedragen door de Orde van Vlaamse Balies en de Orde des Barreaux francophones et germanophone, naargelang het geval. Om te kunnen worden benoemd, mag een kandidaat in de vijf jaar die voorafgaan aan zijn kandidaatstelling geen beroepsmagistraat in actieve dienst zijn geweest.

De universiteiten, de Orde van Vlaamse Balies of de Orde des Barreaux francophones et germanophone doen hun voordrachten toekomen binnen de kortst mogelijke tijd en ten laatste binnen drie maanden na het verzoek dat de voorzitter van de Kamer tot hen richt, bij gebreke waarvan de benoemingen ambtshalve gebeuren. De wijze van voordracht van de kandidaten wordt nader geregeld door de Koning.

§ 3. De raadsheren in de tuchtrechtbank en de raadsheren in tuchtzaken worden aangewezen of benoemd voor een hernieuwbare termijn van vijf jaar of, wanneer het mandaat aanvangt nadat zij de leeftijd van 67 jaar hebben bereikt, voor een termijn die verstrijkt op het einde van de maand in de loop van dewelke zij de leeftijd van 75 jaar bereiken.

Korpschefs en leden van de Hoge Raad voor de Justitie en kandidaten die de leeftijd van 70 jaar hebben bereikt, mogen niet worden aangewezen of benoemd om zitting te houden in de tuchtrechtbanken.

Het ambt van de raadsheren in de tuchtrechtbank en de raadsheren in tuchtzaken neemt ambtshalve een einde wanneer hen een tuchtstraf wordt opgelegd.

§ 4. De raadsheren in de tuchtrechtbank en de raadsheren in tuchtzaken vormen samen de algemene vergadering van de Nederlandstalige of de Franstalige tuchtrechtbank, al naargelang het geval. De algemene vergaderingen worden voorgezeten door de raadsheer in de tuchtrechtbank met de hoogste anciënniteit.

§ 5. Les listes complètes des conseillers au tribunal disciplinaire et des conseillers disciplinaires sont publiées au *Moniteur belge* après chaque désignation ou nomination dans les cent jours suivant l'appel aux candidats."

#### Art. 15

Dans l'article 288 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1<sup>er</sup>, les mots "conseiller disciplinaire" sont insérés entre les mots "conseiller social," et les mots " , juge consulaire";

2° dans l'alinéa 5, les mots "et du procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "du procureur de la sécurité routière" et les mots "se fait devant une des chambres de la cour d'appel de Bruxelles";

3° l'alinéa 5 est complété par la phrase suivante:

"La réception des substituts du procureur disciplinaire et des juristes de parquet au parquet disciplinaire se fait devant le procureur disciplinaire.";

4° le dernier alinéa est remplacé par ce qui suit:

"La réception des conseillers au tribunal disciplinaire et des conseillers disciplinaires se fait respectivement devant une des chambres de la cour d'appel dans le ressort de laquelle est établi le tribunal disciplinaire, présidée par le premier président ou par le conseiller qui le remplace, ou devant la chambre des vacations."

#### Art. 16

Dans l'article 298, alinéa 3, du même Code, modifié par la loi du 18 juin 2018, les mots " , les conseillers disciplinaires" sont insérés entre les mots "les conseillers sociaux" et les mots "et les juges consulaires".

#### Art. 17

Dans l'article 300, alinéa 2, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 5 mai 2019, les mots "Les conseillers sociaux et les juges sociaux" sont remplacés par les mots "Les conseillers sociaux, les juges sociaux et les conseillers disciplinaires".

§ 5. De volledige lijsten van de raadsheren in de tuchtrechtbanken en de raadsheren in tuchtzaken worden na elke aanwijzing of benoeming bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* binnen honderd dagen na de oproep tot kandidaten."

#### Art. 15

In artikel 288 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden " , raadsheer in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "raadsheer in sociale zaken" en de woorden "rechter in ondernemingszaken";

2° in het vijfde lid worden de woorden "en van de procureur in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "de procureur voor de verkeersveiligheid" en de woorden "geschiedt voor één van de kamers van het hof van beroep te Brussel";

3° het vijfde lid wordt aangevuld met de volgende zin:

"De installatie van de substituut-procureurs in tuchtzaken en van de parketjuristen bij het parket voor tuchtzaken geschiedt voor de procureur in tuchtzaken.";

4° het laatste lid wordt vervangen als volgt:

"De installatie van de raadsheren in de tuchtrechtbank en de raadsheren in tuchtzaken geschiedt respectievelijk voor een van de kamers van het hof van beroep in het rechtsgebied waarvan de tuchtrechtbank gevestigd is, voorgezeten door de eerste voorzitter of door de raadsheer die hem vervangt, of voor de vakantiekamer."

#### Art. 16

In artikel 298, derde lid, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 18 juni 2018, worden de woorden " , de raadsheren in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "de raadsheren in sociale zaken" en de woorden "en de rechters in ondernemingszaken".

#### Art. 17

In artikel 300, tweede lid, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 5 mei 2019, worden de woorden "en de raadsheren in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "rechters in sociale zaken" en de woorden "zijn onderworpen aan dezelfde regels".

## Art. 18

Dans l'article 305 du même Code, modifié par la loi du 23 mars 2019, les mots “, des conseillers disciplinaires” sont insérés entre les mots “conseillers sociaux” et les mots “et des juges consulaires”.

## Art. 19

Dans le même Code, il est inséré un article 311*quater* rédigé comme suit:

“Art. 311*quater*. Au parquet disciplinaire, il est tenu une liste de rang. Celle-ci s'établit comme suit:

Membres du parquet:

- le procureur disciplinaire;
- les substituts du procureur disciplinaire, dans l'ordre de leur désignation;
- les juristes de parquet.

Membres du secrétariat de parquet:

- le secrétaire en chef;
- les secrétaires-chefs de service, dans l'ordre de nomination dans leur classe;
- le personnel judiciaire de niveau A, dans l'ordre de nomination dans sa classe;
- le personnel judiciaire de niveau B, dans l'ordre de nomination dans son grade.”

## Art. 20

Dans le même Code, entre les articles 312 et 312*bis*, il est inséré un article 312/1 rédigé comme suit:

“Art. 312/1. Dans les tribunaux disciplinaires, il est tenu une liste de rang. Celle-ci s'établit comme suit:

- le président de l'assemblée générale;
- les conseillers au tribunal disciplinaire, dans l'ordre de leur désignation;
- les conseillers disciplinaires, dans l'ordre de leur nomination;

## Art. 18

In artikel 305 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 23 maart 2019, worden de woorden “, van de raadsheren in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “raadsheren in sociale zaken” en de woorden “en van de rechters in ondernemingszaken”.

## Art. 19

In hetzelfde wetboek wordt een artikel 311*quater* ingevoegd, luidende:

“Art. 311*quater*. In het parket voor tuchtzaken wordt een ranglijst bijgehouden, vastgesteld als volgt:

Leden van het parket:

- de procureur in tuchtzaken;
- de substituut-procureurs in tuchtzaken naar orde van hun aanwijzing;
- de parketjuristen.

Leden van het parketsecretariaat:

- de hoofdsecretaris;
- de secretarissen-hoofd van dienst naar orde van benoeming in hun klasse;
- het gerechtspersoneel van niveau A, naar orde van benoeming in hun klasse;
- het gerechtspersoneel van niveau B, naar orde van benoeming in hun graad.”

## Art. 20

In hetzelfde wetboek wordt tussen artikel 312 en artikel 312*bis* een artikel 312/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 312/1. In de tuchtrechtbanken wordt een ranglijst bijgehouden, vastgesteld als volgt:

- de voorzitter van de algemene vergadering;
- de raadsheren in de tuchtrechtbank, in de volgorde van hun aanwijzing;
- de raadsheren in tuchtzaken, in de volgorde van hun benoeming;

- le procureur disciplinaire;
- les substituts du procureur disciplinaire, dans l'ordre de leur nomination en qualité de substitut;
- les juristes de parquet, dans l'ordre de leur nomination.”

## Art. 21

Dans l'article 313, alinéa 1<sup>er</sup>, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 23 décembre 2021, les mots “, du parquet disciplinaire” sont insérés entre les mots “du parquet de la sécurité routière” et les mots “et des tribunaux”.

## Art. 22

Dans l'article 314 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1<sup>er</sup>, les mots “, le parquet disciplinaire” sont insérés entre les mots “le parquet de la sécurité routière” et les mots “et les tribunaux qui assistent à une cérémonie publique”;

2° l'alinéa 2 est remplacé par ce qui suit:

“Les cours du travail prennent rang après les cours d'appel, les tribunaux disciplinaires après les cours du travail, le parquet fédéral après les tribunaux disciplinaires, le parquet disciplinaire après le parquet fédéral, le parquet de la sécurité routière après le parquet disciplinaire, les tribunaux du travail après les tribunaux de première instance et les tribunaux de l'entreprise après les tribunaux du travail.”;

3° dans l'alinéa 3, les mots “le procureur disciplinaire,” sont insérés entre les mots “après les procureurs généraux;” et les mots “le procureur de la sécurité routière”, et les mots “disciplinaires et les conseillers” sont insérés entre les mots “les conseillers” et les mots “sociaux ont le rang immédiatement inférieur”;

4° dans l'alinéa 4, les mots “, les substituts du procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “les substituts du procureur de la sécurité routière” et les mots “et les membres du parquet du procureur du Roi”.

- de procureur in tuchtzaken;
- de substituut-procureurs in tuchtzaken, naar orde van hun benoeming als substituut;
- de parketjuristen in volgorde van hun benoeming.”

## Art. 21

In artikel 313, eerste lid, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de woorden “, het parket voor tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “het parket voor de verkeersveiligheid” en de woorden “en de rechtbanken”.

## Art. 22

In artikel 314 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “, het parket voor tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “het parket voor de verkeersveiligheid” en de woorden “en de rechtbanken die een openbare plechtigheid bijwonen”;

2° het tweede lid wordt vervangen als volgt:

“De arbeidshoven hebben rang na de hoven van beroep, de tuchtrechtbanken na de arbeidshoven, het federaal parket na de tuchtrechtbanken, het parket voor tuchtzaken na het federaal parket, het parket voor de verkeersveiligheid na het parket voor tuchtzaken, de arbeidsrechtbanken na de rechtbanken van eerste aanleg en de ondernemingsrechtbanken na de arbeidsrechtbanken.”;

3° in het derde lid worden de woorden “de procureur in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “na de procureurs-generaal;” en de woorden “de procureur voor de verkeersveiligheid” en worden de woorden “in tuchtzaken en de raadsheren” ingevoegd tussen de woorden “de raadsheer” en de woorden “in sociale zaken hebben de onmiddellijk lagere rang”;

4° in het vierde lid worden de woorden “, de substituut-procureurs in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “de substituut-procureurs voor de verkeersveiligheid” en de woorden “en de leden van het parket van de procureur des Konings”.

## Art. 23

Dans l'article 331, alinéa 2, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

1° il est inséré un 6°/1 rédigé comme suit:

"6°/1 les conseillers au tribunal disciplinaire, les conseillers disciplinaires et le procureur disciplinaire, sans autorisation du président de l'assemblée générale du tribunal disciplinaire;"

2° dans le 12°/1, les mots "les magistrats, juristes de parquet et criminologues du parquet de la sécurité routière, sans autorisation du procureur de la sécurité routière" sont remplacés par les mots "les magistrats, juristes de parquet et criminologues du parquet de la sécurité routière ou du parquet disciplinaire, respectivement sans autorisation du procureur de la sécurité routière ou du procureur disciplinaire;"

## Art. 24

Dans l'article 355*bis*, § 3, du même Code, inséré par la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1<sup>er</sup>, les mots "et du procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "Le traitement du procureur de la sécurité routière" et les mots "est le même que";

2° dans l'alinéa 2, les mots "et des substituts du procureur disciplinaire" sont insérés entre les mots "Le traitement des substituts du procureur de la sécurité routière" et les mots "est le même que".

## Art. 25

L'article 356 du même Code, modifié par la loi du 15 avril 2018, est complété par un alinéa 2 rédigé comme suit:

"Il fixe également l'indemnité allouée à tout conseiller disciplinaire par affaire dans laquelle il siège."

## Art. 26

Dans l'article 363, dernier alinéa, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 4 mai 2016, les mots

## Art. 23

In artikel 331, tweede lid, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een bepaling onder 6°/1 ingevoegd, luidende:

"6°/1 de raadsheren in de tuchtrechtbank, de raadsheren in tuchtzaken en de procureur in tuchtzaken, zonder vergunning van de voorzitter van de algemene vergadering van de tuchtrechtbank;"

2° in de bepaling onder 12°/1 worden de woorden "of van het parket voor tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "het parket voor de verkeersveiligheid" en de woorden "zonder vergunning van de procureur voor de verkeersveiligheid" en wordt de bepaling aangevuld met de woorden ", respectievelijk de procureur in tuchtzaken;"

## Art. 24

In artikel 355*bis*, § 3, van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt het woord "geniet" vervangen door de woorden "en de procureur in tuchtzaken genieten";

2° in het tweede lid worden de woorden "en de substituu-procureurs in tuchtzaken" ingevoegd tussen de woorden "De substituu-procureurs voor de verkeersveiligheid" en de woorden "genieten dezelfde wedde".

## Art. 25

Artikel 356 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 15 april 2018, wordt aangevuld met een tweede lid, luidende:

"Tevens bepaalt Hij de vergoeding die wordt toegekend aan de raadsheren in tuchtzaken per zaak waarin zij zitting nemen."

## Art. 26

In artikel 363, laatste lid, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 4 mei 2016, worden

“des conseillers disciplinaires,” sont insérés entre les mots “des conseillers sociaux,” et les mots “des juges sociaux”.

#### Art. 27

Dans l'article 399 du même Code, modifié par la loi du 10 avril 2014, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 2, les mots “le procureur disciplinaire, les” sont insérés entre les mots “les procureurs généraux,” et les mots “procureurs du Roi”;

2° dans l'alinéa 3, les mots “le procureur disciplinaire,” sont insérés entre les mots “le procureur général,” et les mots “le procureur du Roi”.

#### Art. 28

Dans l'article 401 du même Code, modifié par la loi du 23 décembre 2021, les modifications suivantes sont apportées:

1° les mots “le procureur disciplinaire et, suivant que le magistrat relève de la surveillance des uns ou des autres,” sont insérés entre les mots “en instruit” et les mots “le procureur général près la Cour de cassation”;

2° les mots “suivant que le magistrat relève de la surveillance des uns ou des autres” figurant à la fin de l'article sont abrogés.

#### Art. 29

Dans l'article 403, alinéa 2, du même Code, modifié par la loi du 23 décembre 2021, les mots “le procureur disciplinaire,” sont insérés entre les mots “le procureur de la sécurité routière,” et les mots “les procureurs du Roi”.

#### Art. 30

L'article 405, § 10, du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, est remplacé par ce qui suit: “Le tribunal disciplinaire peut suspendre le prononcé de la sanction et surseoir à l'exécution de la sanction qu'il prononce, le cas échéant moyennant les conditions particulières qu'il fixe.”

de woorden “de raadsheren in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “de raadsheren in sociale zaken,” en de woorden “de rechters in sociale zaken”.

#### Art. 27

In artikel 399 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 10 april 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid worden de woorden “de procureur in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “de procureur-generaal,” en de woorden “de procureur des Konings”;

2° in het derde lid worden de woorden “de procureur in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “de procureur-generaal,” en de woorden “de procureur des Konings”.

#### Art. 28

In artikel 401 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden “de procureur in tuchtzaken en, al naar gelang onder wiens toezicht de magistratuur staat, aan” worden ingevoegd tussen de woorden “daarvan kennis aan” en de woorden “de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie”;

2° de woorden “, al naar gelang onder wiens toezicht de magistratuur staat” aan het einde van het artikel worden opgeheven.

#### Art. 29

In artikel 403, tweede lid, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 23 december 2021, worden de woorden “de procureur in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “de procureur voor de verkeersveiligheid,” en de woorden “de procureurs des Konings”.

#### Art. 30

In artikel 405, § 10, van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, worden de woorden “Het tuchtrechtscollege” vervangen door de woorden “De tuchtrechtbank”.

## Art. 31

Dans l'article 408 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 15 avril 2018, les mots "les conseillers disciplinaires," sont insérés entre les mots "juges sociaux," et les mots "les juges consulaires".

## Art. 32

Dans la deuxième partie, livre II, titre V, chapitre III, du même Code, l'intitulé de la section 1<sup>re</sup>, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, est remplacé par ce qui suit:

"Section 1<sup>re</sup>. Des tribunaux disciplinaires".

## Art. 33

L'article 409 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 26 décembre 2022, est abrogé.

## Art. 34

L'article 410 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 26 décembre 2022, est abrogé.

## Art. 35

L'article 411/1 du même Code, inséré par la loi du 15 juillet 2013 et modifié par la loi du 8 mai 2014, est remplacé par ce qui suit:

"Art. 411/1. Pour chaque affaire dont le tribunal disciplinaire est saisi, le siège est constitué par le président de l'assemblée générale selon un tour de rôle basé sur l'âge des conseillers attachés au tribunal disciplinaire concerné. Pour la première affaire, le siège est composé du conseiller au tribunal disciplinaire le plus âgé, du conseiller disciplinaire le plus âgé ayant la qualité de professeur et du conseiller disciplinaire le plus âgé ayant la qualité d'ancien bâtonnier; pour la deuxième affaire, le siège est composé du deuxième conseiller au tribunal disciplinaire le plus âgé, du deuxième conseiller disciplinaire le plus âgé ayant la qualité de professeur et du deuxième conseiller disciplinaire le plus âgé ayant la qualité d'ancien bâtonnier, et ainsi de suite.

Les conseillers qui sont empêchés par une situation de force majeure manifeste ou les conseillers qui sont domiciliés ou qui exercent une profession juridique dans

## Art. 31

In artikel 408 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 april 2018, worden de woorden "de raadsheren in tuchtzaken," ingevoegd tussen de woorden "de rechters in sociale zaken," en de woorden "de rechters in ondernemingszaken".

## Art. 32

In het tweede deel, boek II, titel V, hoofdstuk III, van hetzelfde wetboek wordt het opschrift van afdeling I, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, vervangen als volgt:

"Afdeling I. Tuchtrechtbanken".

## Art. 33

Artikel 409 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 26 december 2022, wordt opgeheven.

## Art. 34

Artikel 410 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 26 december 2022, wordt opgeheven.

## Art. 35

Artikel 411/1 van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 juli 2013 en gewijzigd bij de wet van 8 mei 2014, wordt vervangen als volgt:

"Art. 411/1. Voor elke zaak die aanhangig wordt gemaakt bij de tuchtrechtbank, wordt de zetel door de voorzitter van de algemene vergadering samengesteld overeenkomstig een beurtrol op grond van de leeftijd van de raadsheren verbonden aan de betrokken tuchtrechtbank. Voor de eerste zaak is de samenstelling de oudste raadsheer in de tuchtrechtbank, de oudste raadsheer in tuchtzaken-hoogleraar en de oudste raadsheer in tuchtzaken-gewezen stafhouder; voor de tweede zaak is de samenstelling de tweede oudste raadsheer in de tuchtrechtbank, de tweede oudste raadsheer in tuchtzaken-hoogleraar en de tweede oudste raadsheer in tuchtzaken-gewezen stafhouder, en zo verder.

Raadsheren die door kennelijke overmacht verhinderd zijn of raadsheren uit of werkzaam in een juridisch beroep in het rechtsgebied van de betrokkene worden

le ressort de l'intéressé ne peuvent pas être désignés, mais ils sont les premiers à être désignés lors de la prochaine occasion pour laquelle ils entrent en ligne de compte."

#### Art. 36

L'article 411/2 du même Code, inséré par la loi du 26 décembre 2022, est remplacé par ce qui suit:

"Art. 411/2. Le Roi fixe l'indemnité allouée à tout conseiller au tribunal disciplinaire par affaire dans laquelle il siège ou intervient en qualité de magistrat instructeur en application de l'article 417, § 2."

#### Art. 37

Dans l'article 412 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 4 février 2018, les modifications suivantes sont apportées:

1° Le § 1<sup>er</sup>, 2°, est complété par un h) rédigé comme suit:

"h) le procureur disciplinaire à l'égard des substituts du procureur disciplinaire;"

2° Le § 1<sup>er</sup>, 5°, est complété par un h/1) rédigé comme suit:

"h/1) le procureur disciplinaire à l'égard des juristes de parquet près le parquet disciplinaire;"

3° dans le § 2, alinéa 1<sup>er</sup>, les mots "du procureur disciplinaire," sont insérés entre les mots "sur réquisition" et les mots "du ministère public" et les mots "par le" sont remplacés par le mot "du".

#### Art. 38

Dans l'article 413 du même Code, inséré par la loi du 15 juillet 2013 et modifié en dernier lieu par la loi du 6 juillet 2017, les modifications suivantes sont apportées:

1° le § 1<sup>er</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, est complété par les mots "de sa propre initiative ou à la demande du procureur disciplinaire;"

2° dans le § 1<sup>er</sup>, alinéa 3, les mots "ou a été invitée à la mener" sont insérés entre les mots "qui a pris l'initiative de cette enquête" et les mots "la personne concernée";

overgeslagen, maar worden bij de eerstvolgende gelegenheid waarvoor zij in aanmerking komen als eerste aangeduid."

#### Art. 36

Artikel 411/2 van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 26 december 2022, wordt vervangen als volgt:

"Art. 411/2. De Koning bepaalt de vergoeding die aan de raadsheren in de tuchtrechtbank wordt toegekend per zaak waarin zij zitting nemen of waarin zij met toepassing van artikel 417, § 2, als onderzoeksmagistraat optreden."

#### Art. 37

In artikel 412 van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 4 februari 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° § 1, 2° wordt aangevuld met een punt h), luidende:

"h) de procureur in tuchtzaken ten aanzien van de substituut-procureurs in tuchtzaken;"

2° § 1, 5° wordt aangevuld met een punt h/1), luidende:

"h/1) de procureur in tuchtzaken ten aanzien van de parketjuristen bij het parket voor tuchtzaken;"

3° in § 2, eerste lid, worden de woorden "de procureur in tuchtzaken, van" ingevoegd tussen de woorden "op vordering van" en de woorden "het openbaar ministerie" en wordt het woord "door" vervangen door het woord "van".

#### Art. 38

In artikel 413 van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 juli 2013 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 6 juli 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 1, eerste lid, worden de woorden "is aangewezen" opgeheven en wordt het lid aangevuld met de woorden "op eigen initiatief of op verzoek van de procureur in tuchtzaken, is aangewezen";

2° in § 1, derde lid, worden de woorden "of daartoe werd verzocht" ingevoegd tussen de woorden "het initiatief tot dat onderzoek heeft genomen" en de woorden "kan de betrokken persoon de zaak";

3° dans le § 2, alinéa 1<sup>er</sup>, les mots “au procureur disciplinaire,” sont insérés entre les mots “à la personne concernée,” et les mots “au ministère public près la juridiction”;

4° dans le § 2, alinéa 2, les mots “, le procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “La personne concernée” et les mots “et le ministère public près la juridiction”;

5° dans le § 3, alinéa 1<sup>er</sup>, les mots “et le procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “la personne concernée” et les mots “. La demande de comparution”;

6° dans le § 4, alinéa 1<sup>er</sup>, les mots “le procureur disciplinaire,” sont insérés entre les mots “par l’autorité visée à l’article 412, § 1<sup>er</sup>,” et les mots “le ministère public près la juridiction” et le mot “peut” est remplacé par le mot “peuvent”;

7° le § 4, alinéa 2, est remplacé par ce qui suit:

“Si, dans un délai de trois mois à dater de la notification de l’ouverture d’une enquête, l’autorité visée à l’article 412, § 1<sup>er</sup>, ou le ministère public n’y donne aucune suite, le premier président de la Cour de Cassation ou le procureur général près cette Cour, selon le cas, peut, dans les mêmes délais, donner injonction au procureur disciplinaire de saisir le tribunal disciplinaire d’un dossier concernant un membre ou un membre du personnel de l’ordre judiciaire, sans préjudice du pouvoir du procureur disciplinaire d’agir d’initiative.”

#### Art. 39

L’article 414 du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013 et modifié par la loi du 4 mai 2016, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 414. § 1<sup>er</sup>. Le procureur disciplinaire reçoit et examine les plaintes à caractère disciplinaire transmises directement par des particuliers ou par le Conseil supérieur de la Justice.

Pour être recevables, les plaintes des particuliers doivent être introduites par écrit, signées et datées. Elles contiennent l’identité complète du plaignant. Celui-ci joint les pièces probantes dont il dispose.

§ 2. Lorsque la plainte est recevable et non manifestement infondée, le procureur disciplinaire demande à

3° in § 2, eerste lid, worden de woorden “aan de procureur in tuchtzaken,” ingevoegd tussen de woorden “meegedeeld aan de betrokken persoon,” en “aan het openbaar ministerie bij het rechtscollege”;

4° in § 2, tweede lid, worden de woorden “, de procureur in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “De betrokken persoon” en de woorden “en het openbaar ministerie bij het rechtscollege”;

5° in § 3, eerste lid, worden de woorden “en de procureur in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “de betrokken persoon” en de woorden “daarvan op de hoogte”;

6° in § 4, eerste lid, wordt het woord “kan” vervangen door de woorden “kunnen de procureur in tuchtzaken en”;

7° § 4, tweede lid, wordt vervangen als volgt:

“Indien binnen een termijn van drie maanden te rekenen vanaf de kennisgeving van de opening van een onderzoek de in artikel 412, § 1, bedoelde overheid of het openbaar ministerie daaraan geen enkel gevolg geeft, kan, naargelang het geval, de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie of de procureur-generaal bij dit Hof binnen dezelfde termijnen injunctie geven aan de procureur in tuchtzaken een dossier betreffende een lid of een personeelslid van de rechterlijke orde ahangig te maken bij de tuchtrechtbank, onverminderd de bevoegdheid van de procureur in tuchtzaken om ambtshalve op te treden.”

#### Art. 39

Artikel 414 van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013 en gewijzigd bij de wet van 4 mei 2016, wordt vervangen als volgt:

“Art. 414. § 1. De procureur in tuchtzaken ontvangt en onderzoekt de tuchtrechtelijke klachten die rechtstreeks overgezonden zijn door particulieren of door de Hoge Raad voor de Justitie.

Om ontvankelijk te zijn, moeten de klachten van particulieren schriftelijk worden ingediend, ondertekend en gedagtekend. Zij bevatten de volledige identiteit van de klager. Deze laatste voegt er de bewijsstukken bij waarover hij beschikt.

§ 2. Wanneer de klacht ontvankelijk en niet kennelijk ongegrond is, verzoekt de procureur in tuchtzaken de

l'autorité visée à l'article 412, § 1<sup>er</sup>, de faire réaliser une enquête conformément à l'article 413, § 1<sup>er</sup>, alinéas 1<sup>er</sup> et 2. Le plaignant est informé par écrit de l'ouverture de l'enquête ou, de manière motivée, de la décision de ne pas traiter la plainte pour cause d'irrecevabilité ou de caractère manifestement non fondé.

Le plaignant, la personne faisant l'objet de l'enquête et des témoins peuvent être entendus au cours de l'enquête.

Les déclarations du plaignant, de la personne qui fait l'objet de l'enquête et des témoins sont consignées dans un procès-verbal. Les personnes entendues reçoivent, à leur demande, une copie du procès-verbal de leurs déclarations.

La personne qui fait l'objet d'une plainte peut se faire assister de la personne de son choix lors de l'audition, mais elle ne peut pas se faire représenter.

L'autorité visée à l'article 412, § 1<sup>er</sup>, informe de manière motivée le plaignant, la personne concernée, le procureur disciplinaire et, le cas échéant, les commissions d'avis et d'enquête des suites réservées à la plainte.

§ 3. Si l'autorité visée à l'article 412, § 1<sup>er</sup>, estime qu'aucune sanction disciplinaire ne doit être infligée, ou n'a pas transmis de décision à la personne concernée, au plaignant ou, le cas échéant, au Conseil supérieur de la Justice, ceux-ci peuvent s'adresser directement au procureur disciplinaire aux fins de saisir le tribunal disciplinaire s'il y a lieu.

Dans les quinze jours de sa saisine, le procureur disciplinaire adresse une demande de conclusions à l'autorité visée à l'article 412, § 1<sup>er</sup>. Les conclusions sont transmises dans les trente jours de la réception de la demande.

Le procureur disciplinaire prend une décision motivée sur la base des éléments qui lui ont été communiqués dans le mois de cette communication. Cette décision est communiquée au Conseil supérieur de la Justice ou au plaignant, selon le cas, et à la personne qui fait l'objet de la plainte.

§ 4. Dans tous les cas dans lesquels le procureur disciplinaire ne réserve pas de suite à une plainte d'un particulier, le plaignant peut, avec l'intervention d'un avocat à la Cour de cassation, saisir directement le tribunal disciplinaire compétent."

in artikel 412, § 1, bedoelde overheid een onderzoek te laten uitvoeren overeenkomstig artikel 413, § 1, eerste en tweede lid. De klager wordt schriftelijk op de hoogte gebracht van de opening van het onderzoek of op met redenen omklede wijze van de beslissing om de klacht niet te behandelen wegens niet-ontvankelijkheid of kennelijke ongegrondheid.

De klager, de persoon tegen wie het onderzoek loopt en getuigen kunnen gehoord worden tijdens het onderzoek.

De verklaringen van de klager, van de persoon tegen wie het onderzoek loopt en van de getuigen worden opgetekend in een proces-verbaal. De gehoorde personen ontvangen op eigen verzoek een kopie van het proces-verbaal van hun verklaringen.

De persoon tegen wie een klacht is ingediend, kan zich tijdens het verhoor laten bijstaan door een persoon van zijn keuze, maar mag zich niet laten vertegenwoordigen.

De in artikel 412, § 1, bedoelde overheid licht op een met redenen omklede wijze de klager, de betrokken persoon, de procureur in tuchtzaken en, in voorkomend geval, de advies- en onderzoekscommissies in over het gevolg dat aan de klacht wordt gegeven.

§ 3. Indien de in artikel 412, § 1, bedoelde overheid van oordeel is dat geen tuchtsanctie moet worden opgelegd, of geen beslissing aan de betrokken persoon, de klager of, in voorkomend geval, de Hoge Raad voor de Justitie heeft overgezonden, kunnen zij zich rechtstreeks wenden tot de procureur in tuchtzaken teneinde de zaak in voorkomend geval aanhangig te maken bij de tuchtrechtbank.

Binnen vijftien dagen nadat de zaak bij hem aanhangig is gemaakt, richt de procureur in tuchtzaken een verzoek om conclusies aan de in artikel 412, § 1, bedoelde overheid. De conclusies worden binnen dertig dagen na ontvangst van het verzoek overgezonden.

De procureur in tuchtzaken neemt op basis van de elementen die hem zijn meegedeeld een met redenen omklede beslissing binnen een maand na die mededeling. Die beslissing wordt meegedeeld aan de Hoge Raad voor de Justitie of de klager, naargelang het geval, en aan de persoon tegen wie de klacht is ingediend.

§ 4. In alle gevallen waarin de procureur in tuchtzaken geen verder gevolg geeft aan een klacht van een particulier, kan de klager met tussenkomst van een advocaat bij het Hof van Cassatie de zaak rechtstreeks aanhangig maken bij de bevoegde tuchtrechtbank."

## Art. 40

L'article 415, alinéa 1<sup>er</sup>, du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, est remplacé par ce qui suit:

“Le tribunal disciplinaire est saisi dans un délai d'un an à compter de la connaissance des faits par l'autorité compétente pour intenter une procédure disciplinaire ou, en cas de plainte, dans un délai d'un an à compter du dépôt de cette plainte. En cas d'application de l'article 414, § 4, ce délai est prolongé d'un mois.”

## Art. 41

Dans l'article 416 du même Code, inséré par la loi du 15 juillet 2013, les modifications suivantes sont apportées:

1° l'alinéa 2 est abrogé;

2° l'alinéa 3 est abrogé;

3° dans l'alinéa 4, les mots “Le tribunal disciplinaire peut également” sont remplacés par les mots “Ils peuvent”;

4° l'article est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“La décision du tribunal disciplinaire de prononcer ou non le huis clos n'est susceptible d'aucun recours.”

## Art. 42

Dans le même Code, il est inséré un article 416/1 rédigé comme suit:

“Art. 416/1. Lorsque le tribunal disciplinaire francophone traite une affaire concernant un membre ou un membre du personnel de l'ordre judiciaire de langue allemande, il peut ordonner, à la demande de la personne concernée, qu'il soit fait appel à un traducteur; les frais de traduction sont à charge du Trésor. Le jugement est traduit en allemand.”

## Art. 43

Dans l'article 417 du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013 et modifié par la loi du 23 mars 2019, les modifications suivantes sont apportées:

## Art. 40

Artikel 415, eerste lid, van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, wordt vervangen als volgt:

“Een zaak wordt bij de tuchtrechtbank aanhangig gemaakt binnen één jaar nadat de overheid die bevoegd is om de tuchtprocedure in te stellen kennis heeft genomen van de feiten of, in geval van klacht, na de indiening van die klacht. In geval van toepassing van artikel 414, § 4, wordt deze termijn met één maand verlengd.”

## Art. 41

In artikel 416 van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het tweede lid wordt opgeheven;

2° het derde lid wordt opgeheven;

3° in het vierde lid worden de woorden “De tuchtrechtbank kan tevens” vervangen door de woorden “Zij kunnen”;

4° het artikel wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Tegen de beslissing van de tuchtrechtbank om al dan niet het sluiten der deuren uit te spreken, staat geen rechtsmiddel open.”

## Art. 42

In hetzelfde wetboek wordt een artikel 416/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 416/1. Wanneer de Franstalige tuchtrechtbank een zaak behandelt met betrekking tot een Duitstalig lid of personeelslid van de rechterlijke orde, kan zij bevelen, op verzoek van de betrokken persoon, dat een beroep wordt gedaan op een vertaler; de vertaalkosten zijn ten laste van de Schatkist. Het vonnis wordt vertaald in het Duits.”

## Art. 43

In artikel 417 van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013 en gewijzigd bij de wet van 23 maart 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° dans le § 1<sup>er</sup>, les mots “par l’autorité visée à l’article 259bis-19, § 2bis, alinéa 4, ou à l’article 412, § 1<sup>er</sup>, ou par le ministère public” sont abrogés;

2° le § 2, alinéa 1<sup>er</sup>, est remplacé par ce qui suit:

“Conformément au tour de rôle visé à l’article 411/1, un magistrat instructeur est désigné, le cas échéant, par le président de l’assemblée générale du tribunal parmi les conseillers au tribunal disciplinaire qui ne siègent pas dans l’affaire en cause.”;

3° dans le § 3, alinéa 3, les mots “le tribunal disciplinaire d’appel” sont remplacés par les mots “la chambre du tribunal disciplinaire”.

#### Art. 44

Dans l’article 418 du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013 et modifié par la loi du 25 décembre 2016, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1<sup>er</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, les mots “la personne faisant l’objet d’une poursuite disciplinaire est convoquée” sont remplacés par les mots “la personne faisant l’objet d’une poursuite disciplinaire et, le cas échéant, le plaignant, sont convoqués”;

2° dans le § 1<sup>er</sup>, alinéa 2, les mots “l’intéressé est appelé à comparaître devant le tribunal disciplinaire dans les deux mois” sont remplacés par les mots “la convocation à comparaître devant le tribunal disciplinaire a lieu dans les deux mois”;

3° dans le § 2, alinéa 1<sup>er</sup>, les mots “La convocation de l’intéressé mentionne” sont remplacés par les mots “Les convocations mentionnent”;

4° dans le § 2, alinéa 2, première phrase, les mots “les membres” sont remplacés par les mots “un membre”;

5° dans le § 2, alinéa 2, deuxième phrase, les mots “le tribunal disciplinaire d’appel” sont remplacés par les mots “les autres membres de la chambre. Si la récusation est jugée fondée ou en cas de parité des voix, le conseiller récusé est remplacé, conformément au tour de rôle visé à l’article 411/1.”;

6° le § 2, alinéa 4, est complété par la phrase suivante:

“Le cas échéant, le plaignant comparaît en personne ou par avocat. En cas d’application de l’article 414, § 4, il comparaît par avocat.”;

1° in paragraaf 1 worden de woorden “door de in artikel 259bis-19, § 2bis, vierde lid, of in artikel 412, § 1, bedoelde overheid of door het openbaar ministerie” opgeheven;

2° § 2, eerste lid, wordt vervangen als volgt:

“In voorkomend geval wordt overeenkomstig de beurtrol bedoeld bij artikel 411/1 een onderzoeksmagistraat aangewezen door de voorzitter van de algemene vergadering van de rechtbank uit de raadsheren in de tuchtrechtbank die in de betrokken zaak geen zitting nemen.”;

3° in § 3, derde lid, worden de woorden “tuchtrechtbank in hoger beroep” vervangen door de woorden “kamer van de tuchtrechtbank”.

#### Art. 44

In artikel 418 van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013 en gewijzigd bij de wet van 25 december 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 1, eerste lid, wordt het woord “wordt” vervangen door het woord “worden” en worden de woorden “en, in voorkomend geval, de klager” ingevoegd tussen de woorden “tegen wie een tuchtervolgving is ingesteld” en “, ter terechtzitting voor de kamer”;

2° in § 1, tweede lid, worden de woorden “wordt de betrokkene opgeroepen” vervangen door de woorden “gebeurt de oproeping”;

3° in § 2, eerste lid, worden de woorden “De oproepingsbrief van de betrokkene vermeldt” vervangen door de woorden “De oproepingsbrieven vermelden”;

4° in § 2, tweede lid, eerste zin, worden de woorden “de leden” vervangen door de woorden “een lid”;

5° in § 2, tweede lid, tweede zin, worden de woorden “tuchtrechtbank in hoger beroep” vervangen door de woorden “andere leden van de kamer. Wordt de wraking gegrond bevonden of bij staking van stemmen, wordt de gewraakte raadsheer vervangen overeenkomstig de beurtrol bedoeld in artikel 411/1.”;

6° § 2, vierde lid, wordt aangevuld met de volgende zin:

“In voorkomend geval verschijnt de klager in persoon of bij advocaat. In geval van toepassing van artikel 414, § 4, verschijnt hij bij advocaat.”;

7° le § 2, alinéa 5, est abrogé;

8° le § 3, alinéa 1<sup>er</sup>, est remplacé par ce qui suit:

“Le tribunal disciplinaire statue sur la réquisition du procureur disciplinaire ou, en cas d’application de l’article 414, § 4, sur la demande du plaignant, et, lorsqu’un magistrat a été chargé d’instruire les faits, sur rapport du magistrat instructeur.”;

9° dans le § 3, alinéa 2, les mots “, au procureur disciplinaire” sont insérés entre les mots “notifié au chef de corps” et les mots “et au ministère public près la juridiction”.

#### Art. 45

Dans l’article 419, alinéa 1<sup>er</sup>, du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, les mots “le procureur disciplinaire ou par” sont insérés entre les mots “où le tribunal disciplinaire a été saisi par” et les mots “le ministère public”.

#### Art. 46

L’article 420 du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, est abrogé.

#### Art. 47

Dans l’article 423, alinéa 1<sup>er</sup>, du même Code, les mots “juridictions disciplinaires” sont chaque fois remplacés par les mots “tribunaux disciplinaires”.

#### Art. 48

La présente loi entre en vigueur le 1<sup>er</sup> janvier 2025.

25 septembre 2023

7° § 2, vijfde lid, wordt opgeheven;

8° § 3, eerste lid, wordt vervangen als volgt:

“De tuchtrechtbank doet uitspraak op vordering van de procureur in tuchtzaken of, in geval van toepassing van artikel 414, § 4, van de klager, en, wanneer een magistraat belast werd met het onderzoek naar de feiten, op verslag van de onderzoeksmagistraat.”;

9° in § 3, tweede lid, worden de woorden “, van de procureur in tuchtzaken” ingevoegd tussen de woorden “ter kennis gebracht van de korpschef” en de woorden “en van het openbaar minister bij het rechtscollège”.

#### Art. 45

In artikel 419, eerste lid, van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, worden de woorden “de procureur in tuchtzaken of” ingevoegd tussen de woorden “bij de tuchtrechtbank is aanhangig gemaakt door” en de woorden “het openbaar ministerie”.

#### Art. 46

Artikel 420 van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, wordt opgeheven.

#### Art. 47

In artikel 423, eerste lid, van hetzelfde wetboek wordt het woord “tuchtrechtscolleges” telkens vervangen door het woord “tuchtrechtbanken”.

#### Art. 48

Deze wet treedt in werking op 1 januari 2025.

25 september 2023

Koen Geens (cd&v)